

In dit nummer:

- 3 Troost
J. Bouma
- 4 Om de gemeenschap van het
gebroken hart (3)
J.C. Schaeffer
- 7 Het beroep op Psalm 103
in Den Heyers boek over de
verzoening (3)
H. de Jong
- 9 Creativiteit als een gave van
God
H. Algra
- 12 Amerika heeft hoop te bieden
P.G. Sinia
- 14 Zie ik haar wel?
Jeannette Westerkamp-Stegeman
- 16 Een verhaal uit China
P.J. van Kampen

Opbouw

Tot opbouw van het gereformeerde leven

Heer van uw kerk, keer spoedig weer!

Melodie: Gezang 220 (Lbk)

Tekst: Johan Klein

*Heer van uw kerk, keer spoedig weer!
Allen die voor U lijden,
zien naar U uit: zij smachten, Heer,
tot Gij hen komt bevrijden!*

*Vurig van geest en sterk van hart,
zijn zij bereid te sterven.
Houd Gij hen in het vuur bewaard,
laat hen uw vrede erven!*

*Allen die lijden om uw naam,
geplaagden en gesarden,
vuren ons door hun voorbeeld aan
om met hen te volharden.*

*Laat ons niet op een afstand staan,
wanneer Gij ons zult vragen
om door de vuurgloed heen te gaan -
waar Gij ons zelf zult dragen.*

*Als Gij ons voor de keuze stelt,
laat ons niet achterblijven.
Dan zal geen dreiging, geen geweld,
ons uit uw rijk verdrijven.*

*Help ons te leven aan de kant
van de zo diep gebukten;
doe ons de aarde, ons vaderland,
erven met uw verdrukten.*

*Laat ons met allen die in druk
standvastig U beleden
delen een ongekend geluk
en ongestoorde vrede.*

Veertiendaagse uitgave van de
gereformeerde persvereniging opbouw

Redaktie

Drs. H. Algra
Ds. J. Bouma
A. Hartkamp
Drs. P.J. van Kampen
J.J. Lakerveld
Ds. J.M. Mudde
Ds. K. Muller
Ds. W. Smouter
J. Westerkamp-Stegeman

Adres van de redaktie

Ds. K. Muller,
Oude Veenscheiding 15,
8446 LC Heerenveen.
Telefoon: 0513-653620
Telefax: 0513-653632.
E-mail adres: kmuller@noord.bart.nl

Alle kopij dient uiterlijk dinsdags, in de week voorafgaande aan de week waarin Opbouw zal verschijnen, bij de redaktie binnen te zijn.

Kerknieuws/Onder andere(n)

A. Hartkamp,
Schellerpad 34,
8017 AM Zwolle.
Telef. 038-4661327.
faxmail 0842118053.

Abonnementen en ledenadministratie

M. van Veelen-Vreugdenhil
Administratie Opbouw
Hunze 16
2911 EH Nieuwerkerk aan den IJssel
Tel. 0180-320205.
Gironummer 404945 t.n.v.
Geref. Persvereniging Opbouw.

Lidmaatschap Persvereniging

Aanmelding door overschrijving van min.
f 25,- contributie op bovenstaand
gironummer.

Abonnementen

Het aanvragen of opzeggen van
abonnementen uitsluitend bij de
administratie. Abonnementen kunnen ieder
moment ingaan, doch slechts per 31
december eindigen. Opzeggen uiterlijk tot
15 november.

Abonnementsprijs

Bij vooruitbetaling te voldoen.
f 68,- per jaar of f 38,- per half jaar.
Voor studenten f 34,- per jaar.
Buitenland f 112,- per jaar of f 124,- per
luchtpost. Chequekosten buitenland: f 15,-.

Advertenties

Tarief: 68 ct. per mm. bij 45 mm. breed
(excl. 17,5% BTW).
Advertenties inzenden tot woensdag 8.30
uur, anderhalve week vóór
verschijningsdatum. Familieberichten
uiterlijk vrijdagmorgen, in de week voor
verschijning. Advertenties en
familieberichten rechtstreeks naar Nedag,
t.a.v. het bedrijfsbureau.

Technische realisatie

Nedag Grafisch bedrijf b.v.,
postbus 208, 3770 AE Barneveld,
tel. 0342-411741, fax 0342-411641.

Druk

'Steenbergen', Zeist.

Opbouw wordt gedrukt op
gerecycled papier.

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van
iedereen, die niet op de gebruikelijke
manier kan lezen, uitgegeven op
geluidscassette en/of in braille
of grootletter. Informatie en opgave:
CBB, Christelijke Bibliotheek voor
Blinden en Slechtienden, Postbus 131,
3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

ISSN 0030-3356

Kalender

van de Ned. Geref. bijeenkomsten van
meer dan plaatselijk belang.

Opgave: telefoon 0513-653620; tele-
fax: 0513-653632; E-mail:
kmuller@noord.bart.nl

7 maart Opening Landelijke Vergade-
ring 1998

3 april Ledenvergadering persver-
eniging Opbouw te Utrecht;
19.30 uur

18 april Landelijke Ontmoetingsdag te
Barneveld; info en stands:
J.A.D. Schenkel,
038-3320128

Ontvangen boekjes

Adrian Plass,

Appeltjes voor de Vorst

135 blz., f 22,50

ISBN 9071864936

Uitg.: Merweboek, Sliedrecht

Ds. J. Windig,

Geïnspireerd liefhebben;

Een introductie in de bijbelse manier van denken
en doen met het oog op mensen en vraagstukken
van deze tijd.

167 blz., f 34,95

ISBN 9050308538

Uitg.: J.J. Groen en Zoon, Heerenveen

Drs. R. Janssens e.a. (red.),

Pionier of Pelgrim;

De ontwikkelingsstaak van de overheid in de visie
van GPV, RPF en SGP

111 blz., f 19,50

ISBN 9060649613

Uitg.: Buijten en Schipperheijn, Amsterdam

John Piper, Toekomstige Genade;

De reinigende kracht van het leven uit geloof in ...

384 blz., f 49,90

ISBN 906064915X

Uitg.: Buijten en Schipperheijn, Amsterdam

Dr. J.C. Borst,

Eens een dief, altijd een dief ...!?

Een christelijke handreiking bij het pastoraat aan
gevangenen en hun familieleden.

140 blz., f 27,50

ISBN 905030639X

Uitg.: J.J. Groen en Zoon, Heerenveen

Alice Chapin,

365 beloften voor mensen met pijn;

176 blz., f 24,95

ISBN 9050307868

Uitg.: Barnabas, Heerenveen

Religie NU,

Kwartaalblad

48 blz., (proefabonn. voor twee nummers) f 19,90

Uitg.: Kok tijdschriften, Kampen

Dr. A. Bradshaw,

Vervuld van zorg;

verpleegkunde, ethiek en levensbeschouwing

32 blz., f 7,50

ISBN 907626001X

Uitg. Christ. Hogeschool Ede

Adres Kerknieuws

Vanaf 1 jan. a.s. is het adres voor
de rubrieken Kerknieuws en
Onder andere(n):

**Kerknieuws Opbouw
de heer A. Hartkamp
Schellerpad 34
8017 AM Zwolle
telef. 038-4661327**

Troost

Geven van geborgenheid

J. Bouma, Kampen

Geborgenheid is één van de belangrijkste kenmerken van troost. Dat heb ik niet van mijzelf, soms moet je ergens op gewezen worden. Dat overkwam mij bij het lezen van het boekje van W. ter Horst, 'Over troosten en verdriet'. Een heel inspirerend boekje voor mensen, die te maken krijgen met verdriet. Een eye-opener ook, dit boekje.

Nergens voelt een mens zich zo machteloos als bij het verdriet dat mensen overkomt. Ook als pastor. Hoe kun je adequaat troost bieden? Hoe kun je helpen? Schieten woorden vaak niet kort en worden oplossingen veelal niet te snel en te gemakkelijk aangedragen.

We voelen ons vaak zo machteloos, omdat we teveel willen, en daardoor aan het doel voorbij schieten. We willen zo graag hoop bieden, maar doen dat veel te haastig. Ik herinner me uit mijn eerste gemeente een voorval, waarbij ik zo graag iets aan de mensen wilde meegeven. Christelijke troost.

De mensen hadden nog maar pas een kind begraven, dat heel onverwachts was overleden. Ik las uit Psalm 23 over de groene weiden en de rustige wateren, en gaf als troost mee: ook voor jullie zullen de weiden weer een keer groen worden, waarop de moeder zei: „Dan zal wel waar zijn, maar daar kan ik nu helemaal niets mee beginnen”.

Het was goedbedoeld, maar toch sloeg ik toen de plank volkomen mis.

Geborgenheid

Troost als het bieden van geborgenheid, dat is het eerste wat ik in het bovengenoemde boekje geleerd heb. Het tweede is het bieden van uitzicht, maar dat is iets wat later komt. Ik vergeet dat echt niet, en kom er een volgende keer op terug.

Geborgenheid. Wat blijkt de Bijbel dan toch weer een heel praktisch boek te zijn. Een troostboek bij uitstek. Met

name het psalmboek, waar het bieden van troost één van de rode draden is. Denkt u maar o.a. maar aan Ps. 71, waar troost allereerst geborgenheid betekent: „Bij U, o Here, schuil ik...” Dat is in verschillende psalmen een telkens terugkerend refrein. God bij wie je kunt schuilen, op wie je mag steunen, bij wie je geborgenheid vindt.

Moeder en kind

Een soortgelijk voorbeeld van troost vinden we in *Jesaja 66*. Daar wordt voor het troosten een heel mooi en vertederend beeld gebruikt. Het beeld van een moeder, die haar kind de borst geeft en haar kind draagt op haar heup. Dit beeld van die moeder en dat kind drukt een en al geborgenheid uit. Een hulpeloos kind, dat beschutting, warmte en voedsel vindt in de armen, aan de borst van zijn moeder.

Maar eerst schilder ik een contrast,

Een plek om weg te schuilen

waardoor het beeld nog meer gaat spreken.

Afgelopen zomer. Het was warm, de ramen stonden wagenwijd open en de scholen waren weer begonnen.

Een moeder had haar kinderen naar school gebracht, en liep met de jongste, een kleintje zo te horen, terug naar huis. Voor ons huis kwam het kind te vallen en het begon luid te huilen. Maar de moeder deed niets om het kind te troosten.

Ze pakte het kind niet op, drukte het niet tegen zich aan, ze begon het niet te knuffelen en te overladen met lieve woordjes. Nee, ze mopperde alleen maar op het kind: „Had dan toch beter uitgekeken”. En het kind begon nog veel harder te huilen, waarop de moeder zei: „reken er maar niet op dat ik je ga dragen, je loopt zelf maar”. Waarop het kind om nog meer aandacht ging schreeuwen.

Verdriet

Troost. Wat is dat? Troost heeft eigenlijk altijd te maken met verdriet. En

verdriet heeft te maken met het lijden dat je is overkomen. En er wordt heel veel geleden. Dat zie je niet altijd aan de buitenkant, maar er wordt heel veel geleden. Vaak in eenzaamheid, in stilte.

En niet iedereen gaat op een zelfde manier om met het lijden dat in zijn of haar leven gekomen is. Niet iedereen geeft hetzelfde antwoord. De één wordt opstandig, accepteert het niet, een ander raakt verbitterd. Een derde trekt zichzelf terug in een gevoel van berusting, je moet nu eenmaal aanvaarden wat er in je leven gebeurt, een vierde lijkt weg te kwijnen. Weer anderen zijn verdrietig.

Verdriet heeft dus te maken met het lijden dat je overkomt. De pijn die je leven binnendringt. Dat kan ziekte zijn, het kan ontslag zijn, een huwelijk dat in scherven ligt of het sterven van iemand van je veel hebt gehouden.

Verdriet wil zeggen: Ik kan het zo moeilijk aanvaarden dat dit in mijn leven is gekomen en aan de andere kant: ik weet daarom ook niet hoe ik het een plaats moet geven.

Het ligt er in mijn leven als een zware steen die ik niet van zijn plaats weet te krijgen. Ik weet niet goed hoe ik er mee moet omgaan en tegelijk maakt dat me ook zo machteloos en kwetsbaar. Want de mensen om me heen weten me precies te vertellen hoe ik het moet doen.

Eenzaam

Daarom kun je je in je verdriet vaak ook zo eenzaam voelen en onbegrepen door mensen. Zelfs door mensen in je naaste omgeving. Ook hierin zijn de psalmen heel herkenbaar voor ons. „Uit de diepten roep ik tot U, o Here. Here, hoor naar mijn stem” en „Wees mij genadig, o Here, want ik ben benauwd; van verdriet verkwijnt mijn oog, mijn ziel en mijn lichaam.”

In het psalmboek zoeken de dichters de troost in hun verdriet met name bij God. Daar is ook wel een reden voor, want mensen stellen vaak teleur en laten iemand gemakkelijk in de steek. Je kunt jammer genoeg niet altijd op mensen bouwen.

Troosten. Hoe doe je dat? Het is heil-

zaam om dan je oor te luisteren te leggen bij het Woord van God. Want God is één en al troost. Bij Hem kun je als mens altijd terecht. Van Hem kun je ook heel goed leren wat troost inhoudt.

Een schuilplaats

God, de hoorder der gebeden, troost de gelovigen die tot Hem bidden. En u moet er eens opletten, in de Bijbel gaat het troosten nooit met veel woorden gepaard. Geen lange preken, niet zoeken naar allerlei verklaringen.

Maar troost is allereerst geborgenheid. Dat je op je gemak wordt gesteld, dat je je veilig voelt. Dat iemand naar je luistert en voor je zorgt.

Dat vertederende beeld van de zuigeling, die huilt omdat het honger heeft en die dan troost vindt aan de borst van zijn moeder. Het kind dat gevallen is en verdriet heeft en door zijn moeder geknuffeld en verzorgd wordt.

En zoals die moeder haar kind troost, het zorg en geborgenheid geeft, zo troost God zijn volk. Zijn kinderen die lijden in deze wereld. Bij God vind je een plek om te schuilen. Een veilige plek waar je weer op adem kunt komen. God hoort zijn kinderen aan, laat hen zich helemaal uitspreken, verzorgt hen met eten en drinken.

Bij God kan een mens zich helemaal uitspreken, klagen, roepen, schreeuwen om hulp. Hij luistert naar je zonder je in de rede te vallen. Zijn hart staat altijd voor je open.

En Hij vangt je op. Bij Hem kun je schuilen. Hij slaat in Christus zijn Vaderarmen om je heen. Hij verzorgt je, zó dat je weer op adem kunt komen en verder kunt gaan.

En vanuit deze geborgenheid biedt God uitzicht en hoop!

Om de gemeenschap van het verbroken hart (3)

J.C. Schaeffer, Nunspeet

Wat mogen we voor Christus' kerk in Nederland nog verwachten? Mogen we rekenen op een nieuwe opbloei? Of moeten we ons er op instellen, dat uit ons land de kandelaar wordt weggenomen en dat Christus zijn werk voortzet in andere delen van de wereld? Hoe kunnen we weten wat Gods weg met Christus' kerk in Nederland en in Europa zijn zal? Zal zijn toorn de overhand hebben of mogen we nog veel verwachten van zijn genade? En wie zal ons zeggen of het 't één of 't ander is? Wie helpt ons de tekenen van onze tijd te verstaan?

De stem van de profetie

Hoe concreet mag onze verwachting zijn, dat we hierin geleid zullen worden door de Heilige Geest? Als kinderen van God, afzonderlijk of in gezamenlijke bijeenkomsten, hun hart uitstorten voor God in een geest van verbrokenheid en in het besef dat zij Hem op schrijnende wijze onrecht hebben aangedaan, mogen zij dan ook geloven dat Hij hen wil antwoorden?

Mogen zij dan uitzien naar een bijzondere leiding van Gods Geest, die hen duidelijk maakt hoe God wil dat zij verder gaan?

Mag dan rekening worden gehouden met de mogelijkheid, dat God via bepaalde personen de stem van de profetie laat horen, die voor de tijd van nu ons richting wijst?

Over het algemeen zijn wij als christenen van gereformeerden huize beslist niet gewend om daarmee rekening te houden. En we zijn er nogal huiverig voor als we horen van profeten, die optreden binnen evangelische en charismatische groepen.

Ook de kerkgeschiedenis geeft ons voorbeelden van het optreden van profeten, die ons er niet bepaald enthousiast voor kunnen maken. Maar ik vraag mij steeds meer af of wij op

grond van bepaalde negatieve ervaringen het goede niet zijn kwijt geraakt en of we daardoor niet een deur op slot laten, die ons op bijzondere wijze toegang kan geven tot God.

Charismata

Veel Gereformeerden leven wat betreft de gaven van de Heilige Geest nog sterk o.i.v. de gedachte dat zeker bijzondere charismata als die van genezing, het uitdrijven van demonen, het spreken in tongen en ook het profeteren strikt beperkt waren tot de tijd van het N.T.

In de Chr. Encyclopedie (2e druk) zegt D. Nauta van profetie: „De profetie behoort tot de bijzondere gaven van de Heilige Geest, de charismata, die God aan de eerste christenen had geschonken (...). Het karakter van deze gave der p. is dan ook hetzelfde

Laten wij niet een deur op slot die op bijzondere wijze toegang geeft tot God?

als dat der andere charismata. Ze moest dienen in de tijd, dat de kerk des Heren nog niet het N.T. bezat, om in bepaalde, concrete gevallen aan te wijzen, wat de wil des Heren was, of met welke toekomst de apostelen, de kerken hadden te rekenen. Ze geeft duidelijk verstaanbare mededelingen, maar die van voorbijgaande betekenis zijn. Dat in onderscheiding van de apostolische prediking, die betekenis heeft voor de kerk van alle tijden. Ons zijn dan ook slechts weinige uitspraken der profeten bewaard en die dragen juist zulk een voorbijgaand karakter.” In dit denken, waarvan Nauta dus een duidelijke vertegenwoordiger is, is onmiskenbaar een kentering gekomen. Zo luidt één van de conclusies in het proefschrift van J.W. Maris: „De vraag of glossolalie en profetie in die zin 'openbaringsgaven' waren, dat met de voltooiing van de canon van het

Nieuwe Testament hun functie was beëindigd, is negatief beantwoord. Het 'openbaringsgehalte' van deze gaven is niet gelijk te stellen met de apostolische autoriteit, die door de ingevang van Gods Geest haar neerslag vond in de canon van het Nieuwe Testament. Op grond van de voltooiing van de canon kan men dus niet besluiten tot de verdwijning van deze gaven."²

Omschrijving

Wat moeten we verstaan onder de gave van profetie, zoals die met name functioneert in het boek Handelingen en in de brieven van Paulus? Ik geef hier in eigen vertaling door wat ik daarover las in een commentaar op 1 Cor. 12 t/m 14 van D.A. Carson³ en wat me tot nu het meest aanspreekt als beschrijving van dit verschijnsel. Carson geeft een definitie door van D.E. Aune, die profetie omschrijft als „een bijzondere vorm van voorzeggung die bestaat uit verstaanbare woordelijke boodschappen waarvan men gelooft, dat ze van God afkomstig zijn en die doorgegeven worden door geïnspireerde menselijke bemiddelaars". Daarnaast noemt hij een definitie van W.A. Grudem: „Profetie is het ontvangen en vervolgens overbrengen van spontane van God afkomstige openbaring". Ten overvloede geef ik ook nog de definitie van C.P. Wagner, die een heel belangwekkend boek schreef over de gaven van de Geest: „De gave van de profetie is een bijzondere bekwaamheid die God aan sommige leden van het Lichaam van Christus geeft, om ze in staat te stellen een boodschap van God voor Zijn volk rechtstreeks van de Heilige Geest te ontvangen en door te geven"⁴.

Profetisch gezag

Grudem constateert een opmerkelijk verschil tussen de profetie in het O.T. en die in het N.T., vooral wat betreft het gezag. De laatste vorm vooronderstelt, evenals de eerste, duidelijk Goddelijke openbaring. Maar ze is niet zó rechtstreeks van God afkomstig is, dat men haar kan doen voorafgaan door een absoluut 'zo zegt de HERE'. Als in het O.T. een profeet als zodanig was herkend en erkend, aldus Grudem, dan was het volk van God gehouden hem te gehoorzamen. Hem ongehoorzaam zijn was God ongehoorzaam zijn. En andersom: als een profeet, die zei te spreken in de Naam van God, bleek te dwalen, was de officiële sanctie de doodstraf. Maar wanneer een profeet eenmaal een ware profeet bleek te zijn, vind je geen spoor meer

van herhaalde naspeuringen m.b.t. de inhoud van zijn woorden. De uitspraken echter van de profeten uit het N.T. moesten per definitie worden gewogen en getoetst (1 Cor. 14,29; 1 Thess. 5,19-21). Het hier gebruikte woord *diakrino* veronderstelt, dat zo'n profetische uitspraak van gemengde kwaliteit zal kunnen zijn – niet volledig waar, niet volledig vals. Het kaf moet nog van het koren gescheiden worden. En de profeet wordt ook niet in de ban gedaan als zijn uitspraak de toets niet volledig kan doorstaan. Het feit, dat Paulus in 1 Thess. 5,20 de gemeente moet waarschuwen de profetieën niet te verachten, zou er wel eens een aandui-

*We moeten leren
er weer rekening
mee te houden
de stem van
de profetie
te zullen mogen
horen*

ding van kunnen zijn, dat men er maar al te gemakkelijk aan voorbij leefde. En ook 1 Cor. 14 is een warm pleidooi van Paulus om deze gave toch beslist niet te onderschatten, wat kennelijk maar al te gemakkelijk gebeurde.

Oude kerk

Tot aan het einde van de tweede eeuw schijnt de gave van de profetie nog hoog in aanzien te zijn geweest. Hoewel het ook voortdurend nodig bleek te zijn om te waarschuwen tegen valse profeten. In de *Didache*, het oudst bekende geschrift uit de tijd van de eerste christengemeenten, worden de gelovigen aangespoord om lieden, die hun gedreven toespraken beëindigden met het vragen om voedsel of geld bij wijze van beloning, uit de kerk te bannen als bedriegers. Het is echter met name door de beweging van het Montanisme geweest, dat het profeetschap een slechte naam gekregen heeft. Montanus is (ong. 170) de leider van een nogal geëxalteerde beweging. Uit reactie op verslapping en inzinking van het christelijk leven en onder indruk van de ernst van de tijden (bloedige oorlogen, vreselijke pestziekten) kreeg Montanus grote invloed door zijn prediking van soberheid, ascese en zedelijke ernst. En velen raakten vooral onder de indruk van zijn voorspelling van de a.s. wederkomst van Christus. Christus zou verschijnen in Pepuza, waar hij woonde. Hij riep

de gelovigen daarom op alles in de steek te laten en naar Pepuza te komen. Vandaar de naam heiligen van Pepuza of heiligen van de laatste dagen. Montanus leerde verder, dat de Trooster, de beloofde Heilige Geest in hem verschenen was. De Geest gaf door hem nieuwe openbaringen. Hij sprak in tongen en raakte dikwijls in extase. Soms viel hij bewusteloos neer. Er ontstond een grote 'opwekkingsbeweging' om hem heen. Montanus stelde zijn profetische gaven boven de ambten.

Hierop ontstond in de christelijke kerk een sterke reactie. Tegenover de on-Geestelijke geestdrijverij van Montanus c.s. stelde men met kracht de ambtelijke bediening van Gods Woord en de sacramenten. Daarbij was ook van betekenis, dat in deze tijd het ambt steeds hiërarchischer van karakter werd en in die vorm als vanzelf weinig op had met ongeregelderde uitingen als de profetie. Hoe sterker Montanus benadrukte dat hij in het bezit was van de gave van de profetie, waardoor een groot deel van de Schrift kon worden verwaarloosd, des te meer ging de kerk er toe over om de stabiliteit en onveranderlijkheid van de apostolische overlevering te beklemtonen. Maar dit was, zoals gezegd, een reactie. Tot op dat moment had de kerk aan profetie alle ruimte gegeven, zonder dat dit ook maar in enige mate de apostolische traditie bedreigde. Maar te bedenken valt dat de claim die Montanus aan de profetie toekende een afwijking was. De vraag is dan ook of niet met het badwater het kind is weggegooid. In elk geval heeft de radicale uitbanning van het verschijnsel van de profetie de kerk verleerd om er op een gezonde manier mee om te gaan.

Calvijn

In later tijd blijkt er dan ook enige verlegenheid bij het waarderen van wat in het N.T. over deze gave wordt gezegd. Calvijn merkt in zijn commentaar op 1 Cor. 12,28-31 op, dat profeten mensen zijn, die uitmunten door de bijzondere gave om niet alleen de Schrift uit te leggen, maar haar ook voorzichtig tot tegenwoordig gebruik toe te passen. Profeten zijn z.i. te onderscheiden van de leraars, omdat de uitlegging van de Schrift als zodanig niet hun taak is. In onderscheid van deze categorie zijn profeten zij, „die voorzeggungen, bedreigingen, beloften en de ganse leer der Schrift bekwaamelijk en kundig op het tegenwoordig nut der kerk toepassen, en de wil Gods open-

baren." In zijn commentaar op Hand. 21,9 noemt Calvijn het verschijnsel van de profetie als een teken dat er toentertijd voor de kerk een betere tijd was aangebroken, nadat immers de stem der profetie lange tijd niet was gehoord. Maar hij voegt er dan aan toe: „toch mocht zij slechts voor korten tijd bloeien, opdat de gelovigen niet voortdurend in spanning zouden zijn, en aan nieuwsgierige gemoederen geen gelegenheid zou gegeven worden, om altijd iets nieuws te zoeken of te verzinnen. Want het is ons bekend, dat toen de gave der profetie reeds opgehouden had, er toch nog vele geestdrijvers waren, die zich voor profeten uitgaven. Ook is het mogelijk, dat de verdorvenheid der mensen de kerk van deze gave heeft beroofd. Maar de oorzaak alleen moet ons genoegzaam zijn, dat God door de opheffing van de gave der profetie betuigd heeft, dat haar einde en volmaking in Christus daargesteld is." Overigens sluit hij zijn commentaar op 1 Cor. 14,28v af, met de opmerking, dat hij het bij zijn uitleg van wat profeten zijn verkeerd kan hebben. Maar, verzucht hij dan, het is ook niet eenvoudig te oordelen over gaven en ambten, van welke de gemeente zo lang is beroofd geweest „uitgenomen dat er alleen nog enige sporen of schaduwen gezien worden."

Hedendaagse stemmen

Laten we vervolgens luisteren naar enkele hedendaagse stemmen ter verklaring en beoordeling van het verschijnsel profetie. J.W. Maris stelt in zijn hierboven genoemde proefschrift, dat „binnen de pinksterbeweging, vooral in de 'Apostolische' groepen ... de profetie een grote plaats heeft. Zij heeft in de regel het karakter van voorspelling. Het is de gave om toekomstige gebeurtenissen te openbaren, of het middel om een beslissing te kunnen nemen, bijv. over de aanstelling van mensen voor bepaalde taken."⁵ Zo wordt het ook opgevat door D. Martyn Lloyd-Jones.⁶ Volgens hem komt deze gave, waardoor iemand in staat wordt gesteld de toekomst te voorspellen, regelmatig voor. Hij vertelt, dat hij tijdens een bepaalde periode van opwekking in 1904-1905 een voorganger kende, die iedere dag van die opwekking vertelde wat er in de naaste toekomst in zijn gemeente zou gaan gebeuren. Midden in de nacht werd hij wakker en verstrekte dan zeer gerichte en gedetailleerde informatie over wat er die dag zou gaan gebeuren en dat vond dan ook plaats.⁷ Terugkomend op het boek van Maris,

vlak na wat hierboven geciteerd werd schrijft hij: „Er zijn pinksterdenominaties die profetie in de zin van toekomstvoorspelling verwerpen, en alleen van profetie willen weten in de zin van opbouwend spreken (...) Inderdaad is in pinkster- en charismatische kring het 'woord van profetie' in de zin van een troostwoord, een vermaning of bemoediging in een algemene zin het meest talrijk. Het bijzonder ervan is alleen de weg waarlangs dit woord gegeven wordt."⁸

Hij citeert vervolgens J. Veenhof, die van oordeel is dat in pinksterkringen en in de charismatische beweging de profetie „al te veel als een mirakuleus verschijnsel is omschreven en gepraktiseerd."⁹ Veenhof denkt bij deze gave meer aan de inbreng van christenen met een scherp inzicht in de eigen tijd met alles wat in deze tijd in diverse stromingen op religieus, cultureel en politiek gebied op ons afkomt.

Deze gedachte van Veenhof is verwant aan de opvatting van F.J. Pop, die de gave van profetie als volgt omschrijft: „De gave van de profetie is een geschenk Gods aan de kerk, waardoor zij in staat gesteld wordt te zien hoe zij zich in deze wereld zal gedragen, welke houding zij zal aannemen en welke woorden zij in een bepaalde situatie tot mensen zal spreken. Dank zij deze gave kan zij 'bij de tijd' zijn. In dit licht zie men de 'boodschappen', de 'herderlijke brieven', de 'uitspraken', de 'schema's', de 'encycloïeken' die vanwege de kerk uitgegaan zijn. Daarin richt een kerkelijke instantie zich allereerst tot de leden van de eigen kerk, maar over hun hoofden heen tegelijk tot alle kerken en tot de gehele mensheid."¹⁰ Een duidelijk verschil met Veenhof en met de woordvoerders van de pinksterbeweging lijkt mij te zijn, dat in de voorstelling van Pop de gave van profetie nogal sterk ambtelijk gestempeld lijkt te zijn.

In een boekje van A.G. Kornet¹¹, dat bedoeld is als een bijdrage in het gesprek met de pinksterbeweging, wordt profetie in verband gebracht met voorvallen als van een predikant, die in zijn preek plotseling dingen zegt, die hij niet van tevoren had overdacht, maar die achteraf bepaalde hoorders bijzonder hebben getroost of geholpen. Of dat iemand plotseling het gevoel krijgt naar een bepaald adres te moeten gaan en dan tot de ontdekking komt, dat hij daar verschijnt als geroepen.¹² Ik zou in dit geval eerder spreken van de leiding van Gods Geest dan van profetie. Waar blijft hier

nog de noodzakelijkheid van toetsing of de Geest wel werkelijk gesproken heeft en wat zijn bedoeling is geweest?

Wachten en uitzien

Graag sluit ik mij aan bij hen, die ervoor pleiten ook vandaag rekening te blijven houden met bijzondere profetische boodschappen. Als Christus zijn kerk belooft dat zijn Geest haar zal leiden in alle waarheid, heeft dat dan ook niet hiermee mee te maken? Wil Hij ons niet in elke nieuwe tijd duidelijk maken wat Hij van ons verwacht? Dat vraagt van ons een grote openheid. Dat betekent, dat we allereerst moeten leren er weer rekening mee houden de stem van de profetie te zullen mogen horen. Het betekent vervolgens dat we God moeten bidden om vernieuwing van de gave van de onderscheiding van de geesten om de profetieën ook te kunnen toetsen. Ik kom weer terug op de vragen waarmee ik begon: de verwarring rondom de vraag wat God in deze tijd nog doen wil en welke richting Hij ons wijst. Ik meen dat de Schrift ons aanleiding geeft te verwachten, dat we heel concreet door de Geest ook in dit opzicht in alle waarheid geleid zullen worden. Dat vereist echter wel een grote concentratie op God in een (gezamenlijk) gebed dat opkomt uit een verbroken hart. Maar zo'n gebed zal dan plaats moeten vinden in grote openheid naar God. En zullen we dan niet mogen uitzien naar een woord van God dat ons duidelijk laat zien: Ik wil dat jullie zo en zo verder gaan!? Ja, laten we zo bidden om een profetisch woord voor deze tijd. En niet minder om de gave der onderscheiding om zo'n woord te kunnen toetsen.

Noten

1. J.W. Maris, *Geloof en ervaring, Van Wesley tot de pinksterbeweging*, Leiden, 1992.
2. a.w., blz. 251.
3. D.A. Carson, *Showing the Spirit. A Theological Exposition of 1 Corinthians 12-14*; 1988, Lancer Books, Homebush West, Australië.
4. C.P. Wagner, *De geestelijke gaven voor de opbouw van de gemeente*, Hoornaar, 1990, blz. 138v.
5. J.W. Maris, a.w., blz. 183.
6. D. Martyn Lloyd-Jones, *Toon mij nu uw heerlijkheid*, Leiden, 1992.
7. a.w., blz. 145.
8. J.W. Maris, a.w., blz. 184.
9. a.w., blz. 185.
10. F.J. Pop, *Zo is God bij de mensen, 's-Gravenhage*, 1967.
11. A.G. Kornet, *De Pinksterbeweging en de Bijbel*, Kampen, 1963.
12. a.w., blz. 78.

Het beroep op Psalm 103 in Den Heyers boek over de verzoening (3)

H. de Jong, Zeist

In dit laatste artikel over Den Heyers boek over de verzoening vraagt drs. De Jong zich af in hoeverre achter dit boek het werk van de boze zit. Zijn conclusie is dat de boze boeken als het boek van Den Heyer over de verzoening gebruikt voor zijn sinistere plan. Tenslotte vraagt De Jong zich af wat dit gegeven voor kerk en school heeft te betekenen.

De rol van de boze

Professor Den Heyer met zijn verwijzing naar Psalm 103 zie ik dus midden tussen de twee besproken teksten uit Jeremia en Jesaja staan, die allebei een herinnering aan de psalm bevatten. Zonder zelf in de oppervlakkigheid van Jeremia 3 te vervallen, geeft hij daar toch wel ongewild voedsel aan en van de andere kant ontnemt hij aan zijn psalmaanhaling de diepte van Jesaja 57 (en 53). Ergens tussen de oppervlakkigheid van het vanzelfsprekendheidsgeloof en de diepgang van de verzoening door de voldoening instaaende schrijft hij als commentaar op de aanhaling van Psalm 103:8-11 de volgende verlegenheidszin, die de wending in God van de toorn naar de genade moet verklaren: 'Naar menselijke maatstaven gemeten is God op een mysterieuze wijze 'onberekenbaar' (p. 37). Jammer, deze sprong in de willekeur! Jammer en onnodig. Maar daarover nu niet verder meer. Ik zou het nog hebben over de toeleg van de grote strateeg achter mensen als Den Heyer. Hij wordt (en zij worden) gebruikt door de boze. In het interview dat Agnes Amelink mij onlangs afnam in Opbouw, in het nummer van 3 oktober jl, noemde ik het boek van Den Heyer een duivelse aanslag op de kerk. Dat was fors gesproken en nogal kort door de bocht. Ik wil me daarover dan ook graag verantwoorden, omdat ik vrees voor misverstand. Men zou dit namelijk persoonlijk kunnen opvatten en als dat bedoeld zou zijn, zou het vervolgens niet waar-

achtig zijn met Den Heyer een gesprek aan te gaan, zoals ik dat met deze artikelen beoog. Ik heb niet willen zeggen dat in Den Heyers boek de duivel aan het woord is. Daarvoor deel ik te zeer zijn zorg over het uit elkaar groeien van wat de kerk leert en de gemeente

*dat ... de boze
van een werkstuk
van ons
gebruik kan
maken
voor zijn
sinister doel*

gelooft. Zeker, ik kan me erover opwinden wanneer vanuit die terechte zorg aan het duidelijke schriftgetuigenis gemorrelt wordt en ik neem er dan ook niets van terug dat ik Den Heyers boek een product heb genoemd van een 'hermeneutiek van de vervreemding'. Toch is het mij verre het boek om die reden duivels te noemen. Dat zou iedere discussie bij voorbaat afsnijden. Maar wel is het zo dat zonder dat wij dat bedoelen of ons bewust zijn de boze van een werkstuk van ons gebruik kan maken voor zijn sinister doel. Laat ik daar iets anders als voorbeeld voor gebruiken.

Leertucht

Ik denk nu aan de geschiedenis van de leertucht in de christelijke kerk. Dat die in de loop van de tijd een bot mes geworden is, dat juist nu het nodig is haast niet meer gebruikt kan worden. Vanwege het misbruik dat er in het verleden van gemaakt is, te beginnen met de contra-reformatie en vervolgens in 1834, 1886, 1926, 1944 en 1967. Het is begonnen met gebruik, goed gebruik, in de eerste eeuwen van de kerkgeschiedenis. In de dagen van de grote concilies zijn er ingrijpende beslissingen genomen, die met ondersteuning van leertucht de gemeente hebben bewaard bij het zuivere evangelie. Gebrekkig, zeer gebrekkig, maar toch. Toen kwam het misbruik dat meerderheden in de kerk met behulp van de leertucht hun

zin doordreven, en als gevolg daarvan het onbruik. Gebruik-misbruik-onbruik, deze trits. Moet je daarvan niet zeggen dat ze van de boze is? Dit heeft toch niemand bedoeld en daar is toch geen mens verantwoordelijk voor te stellen? Natuurlijk wel voor eigen daden en voor eigen aandeel in het één of het ander, maar niet voor het gebruik dat de boze daarvan gemaakt heeft. Zijn toeleg is duidelijk: Alvorens met een ander evangelie in de kerk te komen moet ik dat instrument van de leertucht onklaar maken. Ik moet zien te bereiken dat de mensen van leertucht de buik vol hebben, zodat niemand naar dat middel meer durft te grijpen. Dan kan ik mijn gang gaan.

Het nut van geloof aan de duivel

In vergelijkbare zin nu vind ik dat een boek als dat van Den Heyer past in een duivelse strategie. Hem, de duivel, gaat het erom de gemeente te vervreemden van het evangelie van de verzoening door de voldoening. Daarvoor gebruikt hij boeken die zich presenteren als serieuze schriftstudies, die dan ook nog ondernomen zijn vanuit het nobele motief om iets te doen aan het uiteengroeien van kerkleer en gemeentegehoof. Goede bedoelingen te over, ook bij Den Heyer. Het zal echt uit pastorale overweging zijn dat hij helemaal in de huid kruipt van de moderne mens die met de verzoening door het bloed van Christus 'niets meer kan'. Maar de boze schakelt dat in en gaat ermee aan de haal. Natuurlijk ga ik niet zover dat ik Den Heyer en anderen vanuit dit gezichtspunt helemaal verontschuldigd. Dat zou op veronnoezeling neerkomen. Ik wil ze blijven aanspreken op hun producten waarvoor ik ze ten volle verantwoordelijk houd. Maar juist door te wijzen op de duivelse toeleg achter hen wil ik de ruimte voor het zakelijke gesprek openhouden. Want waar wij ophouden in de duivel te geloven onstaat het gevaar dat we *elkaar* gaan verduivelen. Dan vergiften wij onze geest en dopen onze pen in de inkt van de kwaaddenkendheid en strooien met vileine insinuaties. Geloof in de duivel maakt het onnodig elkaar voor duivels

te houden. Wel verre van dit geloof voor achterlijk en achterhaald te verslijten kan het onze discussies bij de humaniteit bewaren. God heeft in het begin het *hele* vrouwenzaad tegenover de slang gesteld. Daar mogen we telkens weer vanuit gaan, totdat het tegendeel hieruit blijkt dat iemand wilens en wetens naar het front van de slang overloopt en slangenzaad of adderengebroed wordt.

Ga weg achter mij, satan!

Ik geloof al z'n dagen dat Christus het ook zo bedoelde toen Hij tegen Petrus zei: Ga weg achter Mij, satan! (Matteüs 16:21 ev). Niet Petrus was de boze, maar achter hem zag Jezus die opduiken. Petrus zelf immers was in zijn reactie op de lijdensaankondiging van de Meester weliswaar zwak-zondig-menselijk en daarin niet te verontschuldigen, maar hij zag de gevolgen van zijn afwijzing van het kruis op geen stukken na. De boze zag die wel en bedoelde ze ook, oervijand van het kruis die hij is. Wat Petrus betreft, van hem kun je zelfs volhouden dat hij uit liefde de Heer tegen zichzelf in bescherming nam. Scheve liefde, maar liefde. Zoals ik ook bij Den Heyer liefde tot de Heer opmerk en die is voorwaar niet van de duivel. Maar hij zou toch eens moeten gaan nadenken over wat de onbedoelde gevolgen van zijn leer-voorstelling zijn. Om dan opnieuw terug te keren tot de teksten die hij besproken heeft én aandacht te geven aan de teksten die hij *niet* besproken heeft. Waaronder bijvoorbeeld die van Matteüs 27:51, waar de evangelist, ik denk in een visioen, bij het sterven van Jezus de aantekening maakt: „En zie, het voorhangsel van de tempel scheurde van boven tot beneden in tweeën...”, – waarmee hij in één pennestreek de hele brief aan de Hebreëen 'vorweg-nimmt'. En dat is de brief die volgens Den Heyer nog het meest spoort met de traditionele verzoeningsleer, waarom hij hem „een grote uitzondering binnen het geheel van het Nieuwe Testament” noemt (p. 125).

Voortgaande bezinning

't Zit me toch wel hoog, dat van die duivel. Als we werkelijk in zijn bestaan en invloed zouden geloven, niet maar op het briefje van de belijdenis maar daarnaast ook in de praktijk, dan denk ik dat het kerkelijk gesprek daardoor tot meer ontspanning zou kunnen geraken. Wat ik met name onder de orthodoxe christenen meen op te merken is dat de bestrijding van meningen en opinies vaak zo ontsierd wordt door achter-

docht en het elkaar toedichten van mis-selijke bedoelingen. Inderdaad of men de duivel zelf tegenover zich heeft. Als we er nu eens meer van uitgingen dat we met z'n allen onder de koepel van Christus' Geest leven en dat in die ruimte in principe alles rustig besproken en elke mogelijkheid die het Woord ons schijnt te laten moedig uitgetest moet kunnen worden; als we dat zouden doen: niet zonder ernst, niet zonder betrokkenheid en zelfs opwinding, niet zonder zakelijke scherpte, niet zonder waarschuwing tegen dwaalleer, maar toch in het vaste vertrouwen dat Gods Geest ons allemaal vast moet houden en ook vasthoudt; en als we dan verder uit alle macht gingen bidden: Leid ons

*Laten wij ook
voorgedragen
opinies
die ons niet
zinnen, gebruiken
om in onze eigen
bezigging
verder te komen*

niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze, – is het dan een idealisme van me wanneer ik geloof dat de gereformeerde belijdenis geen schrikbeeld meer hoeft te zijn voor mensen die zich afvragen of voor onze moeilijke tijd het laatste woord over de uitleg van het Woord al gesproken is? Laten wij ook voorgedragen opinies die ons niet zinnen, gebruiken om in onze eigen bezinning verder te komen. Zo heb ik ook het boek van Den Heyer gelezen en herlezen – al moet ik eerlijk bekennen dat zich daarbij momenten voordeden van grote opwinding en verontwaardiging. Ook van innige vreugde trouwens, waarbij ik denk aan pagina 42, waar uit een lang citaat uit het apocriefe boek Wijsheid (2:12-20), zin voor zin raak, het beeld van de Here Jezus als de lijdende Rechtvaardige (dat is Hij namelijk, behalve de gezegende Middelaar, óók!) wordt afgelezen. Betrokkenheid dus, want tenslotte gaat het in al die besproken teksten om wat het minst vrijblijvend in ons leven is en behoort te zijn: ons algemeen, onbetwift, christelijk geloof.

Kerk en kathedr

Hoe verhoudt zich dit tot de leertucht die ik eerder als voorbeeld van iets anders aan de orde stelde? Moeilijke vraag! Om de academie echt academie te laten zijn is een behoorlijke experimenteerruimte noodzakelijk. Zeker in

een tijd van crisis en onzekerheid moet elke serieuze manier van bijbellezen op haar houdbaarheid getoetst worden. De verlegenheid ten aanzien van het oud-overgeleverde geloof is immers voor velen een realiteit. Academisch gesproken moet daarom de mogelijkheid opengelaten worden dat wij de Schrift tot dusver verkeerd gelezen hebben, en dat niet enkel op onderdelen. Anderzijds kan in een kerkelijke opleiding een ingrijpende leerverandering, die haaks staat op wat *semper et ubique et ab omnibus creditum est* („wat altijd en overal en door allen geloofd is geweest”, zoals de klassieke formulering het van de orthodoxe kerkleer zegt) niet geduld worden. Ziedaar de vierkante cirkel waar ze in Kampen, de plek waar Den Heyer doceert, en op andere plaatsen mee klaar moeten komen. Aan het één zowel als aan het ander moet recht worden gedaan. Hoe? Ik denk dat bij de kerkelijke examens een duidelijke preek- en onderwijsregel gesteld mag en ook moet worden, waar de kerken krachtig de hand aan houden. En wat het academische betreft, daar mag en moet de eis van vlijmscherpe argumentatie worden gesteld. Ik zou wel voelen voor de herinvoering van het officiële openbare theologische dispuut zoals dat in de tijd van de reformatie regelmatig gevoerd werd. Een dispuut van meerdere rondes waar telkens verschillende woordvoerders met hun handlangers de degens kruisen en waar een zorgvuldig samengestelde jury telkens een iudicium en tenslotte ook een eindoordeel over geeft. En dan moet het ook uit zijn. Is de nieuw voorgedragen leer afgewezen als te strijdig met Schrift en traditie dan moet hij die ermee kwam de academie verlaten en maar ergens anders proberen zijn waar aan de man te brengen. En natuurlijk (je schaamt je er haast voor het te zeggen) moet dan zo'n slotcommuniqué van de jury meer bevatten dan de nietszeggende betuiging dat men het van beide kanten goed bedoelt. Genoeg. Op een dergelijke manier moet er een weg te vinden zijn die kansel en kathedr zo dicht mogelijk bij elkaar houdt. Wat beide in ieder geval moet verbinden is het geloof dat de Here God zich in Jezus Christus definitief geopenbaard heeft en dat de Schrift daar het gezaghebbende getuigenis van biedt. Het gebed daarbij te mogen blijven en in de waarheid geleid te worden (Psalm 25) kan in beide sferen niet gemist worden. Het gebed is ook hier geen bijzaak maar hoofdzaak, want alleen in een werkelijk biddende kerk kan veel.

Creativiteit als een gave van God

Een vraaggesprek met Natasja Visser-Martinov

H. Algra, Den Helder

Wie de maaltijd in huize Visser gebruikt, wordt tevens verrast met meerstemmige muziek uit de oosters-orthodoxe traditie. De stemmen van Joost en Natasja en hun kinderen blijken elkaar prachtig aan te vullen.

Waar komt die muzikale gave vandaan? Laten we dat eens vragen aan Natasja Visser-Martinov. Natasja is hoofd drama bij de Evangelische Omroep. De familie Visser is lid van de Nederlands Gereformeerde kerk van Houten.

Kun je iets over je achtergrond vertellen?

„Ik ben opgegroeid in Zagreb, de hoofdstad van Kroatië. Mijn vader heeft een Russisch-orthodoxe achtergrond, mijn moeder is Luthers. Beiden vonden kunst erg belangrijk. In de Russisch-orthodoxe kerk ligt het accent op het visuele en de muziek is heel belangrijk. De muziek kom je ook sterk tegen in de Lutherse traditie, met daarnaast de dichtkunst. Ik denk dat die achtergrond mij ook sterk heeft gevormd. Mijn ouders vonden dat kunst bij je opvoeding hoort; het was heel gewoon om een instrument te bespelen. Mijn vader speelde gitaar en trompet, mijn moeder piano. Ze namen me al jong mee naar de opera. Dat was heel indrukwekkend, zo'n gebouw met een prachtig klassiek interieur.” Natasja's ogen beginnen nog meer te stralen..... „Ik weet het nog, die eerste keer, toen was ik 8 jaar; ik zat op stoel nummer 37.... Het was ook niet zomaar een operagebouw, je keek echt je ogen uit! Muziek speelde in het kunstzinnige leven van mijn ouders de hoofdrol; ze waren niet zo gericht op schilderijen of op beeldhouwwerk.”

Je woonde in Joego-Slavië, dat was een communistisch land. Vonden de communisten die muziek niet decadent? Nee, de kunstzinnige vorming was onder het communistische bewind juist heel belangrijk, het werd enorm gestimuleerd. In de opera van Zagreb werden veel uitvoeringen gegeven. Ik kan ook niet zeggen dat er sterk geselecteerd werd, alleen iemand als Wagner kon niet door de beugel.

Je hebt kritiek op het Nederlandse onderwijssysteem, omdat het zo gericht is op schoolse vaardigheden. Hoe heb je het schoolsysteem in Joego-Slavië ervaren?

Men besteedde op de basisschool enorm veel aandacht aan muziek en zang. Als je kon zingen, ging je op het schoolkoor. Van jongs af aan was het heel gewoon om 4-stemmig te zingen. Er werden regelmatig wedstrijden tussen de scholen gehouden. We kregen ook intensief les in tekenen en schilderen. Niet zoals in Nederland, van 'teken maar wat'. Nee, je leerde allerlei technieken. En als de klas dan een opdracht

***De kerkdienst
wordt niet vanzelf
beter
als de dienst
speelser
wordt opgezet***

klaar had, werden alle tekeningen of schilderijen naast elkaar gelegd. De docent vertelde er dan van alles bij. Je was voortdurend aan het leren. Het enige wat me achteraf wel opvalt is dat alles als competitie gebracht werd; er waren voortdurend wedstrijden tussen de scholen.

Julie hebben 4 kinderen. Heb je bij hen ook op een bepaalde manier naar de kunstzinnige talenten van je kinderen gekeken?

Dat vond ik inderdaad boeiend, toen mijn kinderen opgroeiden. Waar zitten bij hen de talenten? Ik vind dat je daar als ouders oog voor moet hebben. Ouders hebben het vaak over de cijfers, maar kijk ook maar eens breder! Op een gegeven ogenblik was het dan: „Daar heb ik je. En nou gaan we oefenen!” En dan namen we ze bijvoorbeeld mee naar een museum of naar een muziekstuk. Maak de kunst levend voor ze! Net zoals mijn ouders met mij hebben gedaan. Acht jaar oud, in de opera van Zagreb, op stoel nummer 27.

Waar ben je zelf het meest op gericht? Zelf hield ik me vooral bezig met de dans, omdat dat mijn opleiding was. Nu is het verschoven naar toneel en film, met het oog op mijn werk in het theater

en bij de EO. Maar beweging blijft voor mij belangrijk. Als je beweegt komt de emotie mee en het versnelt het hele leerproces.

En dan nu een grote overstap: van de cultuur naar de kerk. De banken zijn loodzwaar, de gemeenteleden blijven netjes op hun plek zitten, de organist zit gekluisterd aan zijn orgelbank en de dominee staat een uur lang op de preekstoel....

Die zithouding is bedacht om goed te luisteren naar de preek. Eigenlijk zijn onze klassieke kerkgebouwen een soort collegezalen. Dat kom je verder nergens tegen: zelfs in de trein zit je om-en-om. De kerk zien we als een leerzaal: die ene man op de preekstoel moet uitlegen hoe het zit, want hij weet het. Dat hebben we er van gemaakt, zo hebben we de kerkdienst beperkt tot een leerdienst in plaats van tot een eredienst. Maar je kunt toch wel op je klompen aanvoelen dat voor een eredienst meer nodig is. Hoe kun je nou in precies dezelfde houding een vrolijk lied zingen, bidden om kracht, God lof brengen, je geloof belijden?

In de evangelische kerken is men veel meer beweging gewend. Moeten het met de Nederlands Gereformeerde kerken die kant uit?

Van de evangelischen kunnen we veel leren. Maar aan de andere kant is veel van hun liturgie weinig doordacht. Men zou veel van de Cisterciënzers kunnen leren. In hun liturgie zit bijvoorbeeld veel beweging; over alles is goed nagedacht. Bij het bidden buigen ze bijvoorbeeld: dat past bij een ootmoedige houding. Elke beweging klopt met de tekst.

Kun je nog iets meer vertellen over die bewegingen. Dat kan ook heel kunstmatig zijn, niet echt. Denk aan de 'Brinkman-shuffle', hij moest tijdens zijn toespraken een bepaald loopje maken, dat heel onecht over kwam. Dat risico loop je ook in de kerk. Hoe zou de beweging wel passend kunnen zijn in de eredienst?

In onze cultuur is een bepaalde gesticulatie gewoon. Dat word je als klein kind al aangeleerd. Als je daar bij aansluit in de christelijke gemeente, wordt het begrepen, dan past het. Als je ergens voor 'staat', zoals de Geloofsbelijdenis,

dan snapt het kleinste kind al dat je daarvoor gaat staan. Net zoals wanneer de Koningin binnen komt: dan ga je staan. Dat duidt op eerbied voor iets of iemand. Als je zomaar iets doet, omdat je dat ergens gezien hebt, dan past het niet. Je kunt niet zomaar iets van een Chinese kerk overnemen. Je moet je in

Onze kerkzalen zijn collegezalen geworden

de betekenis verdiepen, anders ontstaan er gewoontes die niet meer kloppen met de bedoeling en met de cultuur; dan groeit er een soort vervreemding.

Hoe zit dat met de muziek?

Ja, daar hadden we het al even over. De kerkdienst wordt niet vanzelf beter als de dienst speelser wordt opgezet. Het gaat erom dat we de vraag beter doordenken waar we mee bezig zijn. Wat zing je, welke betekenis heeft dat lied, wat wil je aan God en aan de ander overbrengen? Daar moet in de eerste plaats muzikaal rekening mee worden gehouden en in de tweede plaats met de lichaamshouding. Een ingetogen tekst zing je bijvoorbeeld zachter dan een uitbundige lofprijzing, of langzamer. Muziek kent nu eenmaal verschillen in tempo en dynamiek; daar moet rekening mee worden gehouden. Daarbij kun je zittend, staand of swingend zingen. Ik heb het gevoel dat er iets mankeert aan de opvoeding in Nederland, het is te verstandelijk en te weinig op het lichaam gericht. Bij de kerkmensen is dat nog iets erger. En dat terwijl we in de kerk zingen: „Lof zij de Heer Die uw lichaam zo schoon heeft gegeven.”

Heeft wat je vertelt ook invloed op de kunst in Nederland?

Precies! Daarom is er ook zo weinig christelijke kunst! Kunst heeft alles met creativiteit te maken. God is de grote Creator en wij zijn naar Zijn beeld geschapen. En dan zegt Jezus: „Ga heen en doe gij evenzo!” Wij zijn geroepen om te creëren. Of drinken we straks allemaal uit dezelfde plastic bekertjes uit dezelfde koffie-automaat? Of zijn we alleen creatief in het zoveel mogelijk geld verdienen? God heeft ons veel meer talenten gegeven, maar die laten we bij de opvoeding van de kleine kinderen al liggen!

Je hebt destijds in de Nederlands Gereformeerde kerk van Dordrecht gewerkt met een groep kinderen. Kun je daar iets over vertellen?

Ja, dat was in 1983. Ik merkte dat onze kinderen op de basisschool duidelijk tekort kwamen aan beweging, aan expressie. Toen dacht ik: zouden we niet iets kunnen doen met kinderen uit de kerk. Daar kwamen meteen zo'n 30 kinderen op af. De groep werd gesplitst in een groep voor jonge kinderen en een groep voor de bovenbouw van de basisschool. Er kwamen nog twee docenten bij: Debbie Gast en Ans de Mol. Samen hebben we o.a. een musical gemaakt naar aanleiding van 'De laatste strijd' van C.S. Lewis. Van het één kwam het ander. Ik begon met mijn eigen school, De Vuurvogel. Er groeide een groep van ongeveer 70 mensen. Overigens had de groep toen geen kerkelijke binding meer. We hebben o.a. het *Bosnisch Requiem* opgevoerd en *The man in the long black coat* van Bob Dylan. We hebben die productie ook opgevoerd op het *Flevo-Festival* van *Youth for Christ*.

Dat Bosnisch Requiem moet jou wel enorm hebben geraakt, want dat gaat over je vroegere land....

Het raakte me inderdaad heel persoonlijk. Maar niet alleen mijzelf; het maakte op jong en oud een diepe indruk. Het had ook een pedagogische waarde: wat je niet met woorden of TV-beelden kunt uitdrukken, kun je wel op deze manier vertellen. Het raakt vooral de emotionele lagen van je persoon.

Inmiddels heb je ook een eigen theaterprogramma. Het houdt dus maar niet op....

Ja, in 1991 ben ik dus begonnen met een eigen 'theaterschool'. Ik wil de mensen graag laten ontdekken wat mime en dans inhouden, wat je met beweging uit kunt drukken. Hoe beweeg je je bijvoorbeeld als je een masker op hebt....

In Zwijndrecht ben je ook betrokken bij het koor Vivace, een koor dat veel prijzen heeft gewonnen. Wat houdt die samenwerking met Vivace in?

We wilden graag een keer een musical maken. Op onze theaterschool zaten zo'n 50 mensen en op dat koor ook. We hebben een sprookje geschreven met een Bijbelse strekking, in de trant van het werk van C.S. Lewis. De muziek is deels zelf gecomponeerd en deels hebben we bestaande muziek gebruikt. Later kwam ik bij de EO, toen had ik geen tijd meer voor mijn eigen school. Zo ontstond de *Stichting Theaterhuis Develstein* (omdat we in het Develstein College oefenen). Ik hoefde nu niet meer zoveel te organiseren, er is een bestuur, er zijn docenten bijgekomen en

daardoor is er toch nog ruimte om zelf les te kunnen blijven geven. Zo zijn we samen bezig met het maken van theaterproducties.

Wat wil je bereiken met die theaterproducties?

Mijn bedoeling is om verschillende generaties samen te laten werken aan een theaterproductie. Dat is toch wel heel uniek: om kinderen, tieners en volwassenen zo samen te zien werken.

Hebben die producties een christelijke boodschap?

Niet expliciet. Maar we letten wel op onze woordkeus en de thema's zijn christelijk georiënteerd. Op dit moment zijn we bezig met C.S. Lewis: *De wonderreis van het drakenschip*. Die productie gaat op 17 januari in première, er zijn daarna op meerdere avonden uitvoeringen (078-6192000: informatie over tijden en kaartverkoop).

Nog even terug naar de opvoeding. Er zijn veel boeken over christelijke opvoeding. Daarin lees je veel over allerlei thema's, zoals de verstandelijke ontwikkeling, hechting, schoolkeuze. Over beweging kom ik maar weinig tegen, alleen in het gedeelte over het leren zitten, staan en lopen. Je vindt dat een gemis?

Ik denk dat de mens zich moet leren uitdrukken door middel van zijn lichaam. In een opgeknoopt lichaam woont een opgeknoopte geest. God heeft je lichaam bedoeld om je te kunnen uiten. Dat gevoel van de lichaamsbeweging is net zo belangrijk als je stem, je gehoor, je ogen. Prima dat er veel christelijke

Daarom is er zo weinig christelijke kunst

koren zijn (de stem), jammer dat er zo weinig christenen zijn die expressief bezig zijn met hun lichaam. Als een jongere in de christelijke gemeente graag naar de kunstacademie wil, waarom houden we dat dan tegen? Als je mij vraagt: waarom is er zo weinig christelijke kunst, dan is mijn antwoord: omdat we onze jongeren die mogelijkheden onthouden! En omdat we onszelf die mogelijkheden onthouden, kennen we ook niet de vreugde van de beweging, het acteren en de dans in christelijke kring. Die mogelijkheid heb je immers ook van onze hemelse Vader gekregen? Hij heeft ons toch geschapen met een lichaam dat kan bewegen, dat uitdrukking kan geven aan ons innerlijk.

Degeneratie en evolutie

Graag wil ik reageren op de positief-kritische recensie van mijn boek 'Degeneratie, het einde van de evolutietheorie' in Opbouw van 12 december door Jan A. Mol.

In het artikel wordt de suggestie gewekt (en daarna bestreden) alsof het in de degeneratietheorie mogelijk zou zijn dat alle soorten uit één hogere oersoort zouden kunnen ontstaan. Dit is absoluut niet het geval. In het boek wordt duidelijk gesproken over een meervoudige oorsprong van het leven (of scheppingsorde, zo u wilt) en er is een heel hoofdstuk gewijd aan het bepalen van de (niet te overschrijden) grenzen tussen deze typen.

Vervolgens bestrijdt dhr. Mol de gedachte alsof alle variatie het gevolg van degeneratie zou zijn. Ook dat is echter absoluut niet wat ik stel in mijn boek. Ik benadruk nu juist dat het vooral de recombinatie is die nieuwe variatie tot stand brengt. De recombinatie is een (door God) ontworpen mechanisme dat ervoor zorgt dat het directe nageslacht een nieuwe combinatie van bestaande genen van de ouders ontvangt. Dit mechanisme is in veel sterkere mate verantwoordelijk voor biologische verandering dan mutaties (= kopieerfoutje in het DNA), terwijl de recombinatie altijd voor geheel unieke individuen zorgt. Van mutaties is verder bekend dat 99% schadelijk is (= degeneratie).

Als er daarom beoordeeld moet worden waardoor biologische verandering tot stand komt, dan is dat op de eerste plaats vooral de recombinatie. Dan, mijlenver daar achteraan, degeneratie en vervolgens enorm ver dáárachter en slechts in zéér beperkte mate: moleculaire 'evolutie'.

Voor alle duidelijkheid: ik stel dat het leven begonnen is met de creatie van in complexiteit en structuur verschillende oertypen (oermens, oerkat, oerlund, oerwolf etc.). Vanuit deze oertypen is een uitwaaiering aan varianten en ondersoorten mogelijk (door de recombinatie), waardoor we de diversiteit en soortenrijkdom waarnemen die er nu is (10 tot 100 miljoen 'soorten'). Deze differentiatie houdt echter wel in dat ondersoorten steeds minder genetische diversiteit hebben dan hun voorouders. Door mutaties treedt vervolgens ook degeneratie op. Dit betekent dat soorten genetisch dus steeds armer worden in de loop van de tijd.

Voor macro-evolutie zou juist een gestage generatie van nieuwe genen nodig zijn (geweest), en dat is nou net wat we niet waarnemen.

Bijbels gezien is de mens gevallen en daardoor is hij en de schepping vervallen. Na de val lezen we: „dorens en distels zal de aarde voortbrengen”; Kaïn kon met een zus nageslacht krijgen omdat zij nog geen enkele erfelijke ziekten onder de leden hadden, in tegenstelling tot ons; de leeftijd van de mensen tussen Adam en Noach was honderden jaren, na Noach neemt het snel af, tot de schamele 80 die wij net halen (onder intensieve medische begeleiding) – de mensheid heeft aan een ernstige vorm van genetische degeneratie geleden.

Resumerend: Charles Darwin heeft wel iets ontdekt (namelijk dat er zoiets als natuurlijke selectie is), maar zijn fout was dat hij een richting aan de biologische verandering gaf. Er zou een ontwikkeling van laag naar hoog zijn. De huidige inzichten in de genetica laten juist zien dat er géén richting is en dat áls er een richting aangegeven moet worden deze naar beneden gericht is. Vandaar dat de theorie die hier rekenschap van geeft getiteld is als tegenhanger van die ontwikkelingsgedachte: de degeneratietheorie.

Peter Scheele, Eindhoven

Auteur Degeneratie, het einde van de evolutietheorie

Pet op....

H. Algra, Den Helder

Een avond met jongeren uit allerlei kerken. Er is veel samenzang onder leiding van een muziekgroep. De leider van de muziekgroep zegt dat het goed is als we gaan staan en in de handen klappen, want het is goed om de Heer te prijzen. Al snel tekent zich een verschil tussen reformatorische jongeren en evangelische jongeren af. Veel reformatorische jongeren blijven, ondanks de oproep van de leider van de muziekgroep, nog een tijdje zitten. De jongeren uit evangelische groepen gaan direct staan en klappen met de muziek mee. Het verschil zal niet in het maatgevoel zitten, het is veel meer wat je gewend bent.

Voor mij zit Gerard. Af en toe zingt hij een lied mee. Zijn pet ligt naast hem; het is al een hele prestatie dat die pet af is gegaan. Rechts van hem zit de leiding van een 'evangelische' groep. Het drietal is al direct opgestaan en zingt en danst met de muziek mee. Opeens krijgt de leidster van de groep Gerard in de gaten. Ze zegt: „Kom op, joh, staan!” Gerard blijft zitten. Dan gaat ze aan hem sjoeren. „Doe eens mee, joh, gaaf man!” Gerard is door deze fysieke aandrang wel gedwongen om te gaan staan. Maar het gaat absoluut niet van harte. Zodra hij de kans krijgt gaat hij weer zitten. Hij zet zijn pet op zijn hoofd, met de klep naar achteren. Hij zingt ook niet meer mee.

Het signaal is duidelijk. In sommige situaties moet je jongeren de tijd geven om zelf hun beslissing te nemen. Wie teveel gaat dwingen bereikt precies het omgekeerde van wat de bedoeling was. Gerard deed eerst voorzichtig mee. Nu heeft hij afgehaakt.....

Amerika heeft hoop te bieden

P.G. Sinia, Rijsbergen

Het begon met een artikel in het Nederlands Dagblad onder de kop: Vijftien 'vrijgemaakte' dominees naar de VS. Uiteindelijk werden het 21 vrijgemaakten en 1 Nederlands Gereformeerde predikant.

Het krantenbericht van 30 april jl. meldde dat 15 vrijgemaakte predikanten een reis zouden ondernemen naar de Willow Creek Community Church in Chicago en de Redeemer Presbyterian Church in New York.

Twee overwegingen gaven de doorslag om te proberen me bij deze reisgroep aan te sluiten. Ten eerste de gedachte dat van deze twee Amerikaanse kerken nog veel te leren valt. En ten tweede de hoop dat samen met vrijgemaakten op reis gaan een kleine stap op de weg naar kerkelijke eenheid zou kunnen betekenen.

Hoop

Iedereen die met mij gelooft dat de bekering van een niet-gelovige ten diepste het werk is van God zelf, kan niet anders dan concluderen dat God op een grootse manier aan het werk is in kerken als Willow Creek en Redeemer. Zowel Willow Creek als Redeemer begonnen met een handjevol mensen en nu trekken ze elk weekend respectievelijk ongeveer 17.000 en 2000 bezoekers. Wie deze kerken dan ook bezoekt, kan haast niet anders dan onder de indruk raken. Mijn voornameste reactie was een uiterst hoopvol gevoel over wat er met Gods hulp mogelijk is in een Westers land. Een vrijgemaakte collega uit de groep zei zich klein te voelen bij alles wat in deze kerken gebeurt. Helemaal als je als 'ware' kerk altijd de pretentie gehad hebt beter dan wie dan ook te weten hoe je kerk moet zijn. Eerlijk gezegd maakte deze reactie mij op mijn beurt klein, want het is niet niks als je door vrijgemaakte broeders in kerkelijke bescheidenheid voorbijgestreefd wordt.

Vervelend

Kerken zoals Willow Creek en Redeemer bezoeken, heeft ook iets heel vervelends. Je kunt het niet vrijblijvend

doen. Je kunt niet naar voorgangers als Bill Hybels, Tim Keller, John Ortberg en Lee Strobel kijken zonder met je eigen functioneren geconfronteerd te worden. Je kunt het reilen en zeilen in eigen gemeente niet meer met dezelfde ogen bekijken als je in deze gemeenten bent geweest. Je kunt je nog enigszins verdedigen door te wijzen op de getalenteerdheid van genoemde predikers, door te wijzen op het andere van de Amerikaanse cultuur, of door de discussie te verleggen naar bijzaken zoals die ene foute

*Je kunt niet
naar voorgangers
als Bill Hybels, ...
kijken
zonder met je eigen
functioneren
geconfronteerd
te worden*

opmerking die Bill Hybels toen en toen maakte, of te beweren dat comfortabele stoelen wijzen op een te sterk mensgericht zijn. Ook dan blijft een aantal grote vragen op ons bord liggen die zo rechtstreeks uit Gods woord op ons afkomen dat we ze niet aan de kant kunnen schuiven.

Gods vragen

Beseffen wij genoeg hoe groot Gods liefde is voor mensen die verloren dreigen te gaan? Hebben wij deze mensen wel lief, zijn het onze vrienden? Dragen we er wel genoeg zorg voor dat in de kerk daadwerkelijk gemeenschap te vinden is? Of gaat de gemeenschap verloren in de massa? Worden gemeenteleden gestimuleerd om met hun gaven en talenten actief te zijn voor God en de kerk of nemen we genoegen met een gemeente die voor 20% echt leeft? Geloven we nog dat niets relevanter is voor het leven dan God te kennen en in Hem te geloven? Doen we er alles aan om dat duidelijk te maken in onze levens en in de diensten van de kerk? Geven we voor God en voor Zijn kerk het beste dat wij te bieden hebben? Het zijn voorbeelden van vragen die we al Bijbel-lezend al aan onszelf hadden kunnen stellen. Vragen die we dus nooit mogen laten ondersneeuwen onder het kritische nadenken en discussiëren over deze Amerikaanse fenome-

nen. Vragen die we niet alleen met woorden maar ook met daden moeten beantwoorden.

Drama

Uiterst inspirerend is ook wat beide kerken doen met diverse kunstvormen. In Willow Creek was een kleipoppen-animatie op video te zien waarin verbeeld werd wat God van ons wil. De animatie was indrukwekkend, hoewel volgens Lee Strobel een 18-jarige met een video-8-camera en wat klei in twee dagen de animatie kon maken. Ook het toneel dat te zien was bij Willow Creek weet mensen te raken. Vaak is het niet meer dan een enkele scène waarin je het echte leven herkent en waarin duidelijk wordt dat het thema van de preek van levensbelang is. Als je dit gezien en de impact ervaren hebt dan ben je al snel voorstander van het gebruik van drama, video etc. in de kerk. In een gesprek met de orthodox-gereformeerde prof.dr. Nelson Kloosterman kwam wel eens te meer naar voren dat in andere kerken vaak uiterst ondoordacht toneel en drama geïntroduceerd wordt. Waar Willow Creek m.i. onterecht van beschuldigd wordt – dat men slechts entertainment biedt – wordt in dat soort kerken waarheid. Kloosterman noemde clowns in Amerikaanse gereformeerde kerken als voorbeeld.

Opera in de kerk

Hoewel de gewone kerkdienst van Redeemer een meer op traditionele leest geschoeide dienst is, kregen we ook in Redeemer een bijzonder voorbeeld van het gebruik van de kunsten te zien. In de middagdienst zong een tiental zangers en zangeressen (uit eigen gelederen) operastukken waarin genade en vergeving centraal stonden. Vervolgens haakte de voorganger Tim Keller hierop in met een preek over vergeven. Zowel de opera als de preek waren van hoge kwaliteit. Het mooie nu is dat voor iedere willekeurige kerk dit mogelijk is. Niet zozeer het uitvoeren van opera, maar het creatief benutten van de talenten die in je gemeente aanwezig zijn en het rekening houden met de soort mensen uit de omgeving van de kerk zodat de boodschap van de preek optimaal overkomt. In Redeemer, temidden van de hoogopgeleide bevolking van Manhattan, met 300 professionele musici

onder de vaste kerkgangers kan dat betekenen dat je opera in de kerk opvoert.

Preek onder kritiek

Op het gevaar af mij en mijn collega's in de vingers te snijden, moet ik toch eerlijk vertellen dat het succes van de preken in deze kerken waarschijnlijk ook te maken heeft met de continue kritische evaluatie. In Willow Creek mag zelfs de meest vermaarde prediker niet preken als hij niet bereid is de preken kritisch te laten evalueren en daarvan te leren. De kritiek volgt altijd direct op de dienst. De preekcritici moeten op liefdevolle wijze duidelijk maken; a- wat hun totaal indruk was, b- wat goed was in de preek en c- hoe het beter zou kunnen. Lee Strobel noemde ons een extra aantal criteria waaraan een preek aan buitenkerkelijk moet voldoen. De prediker moet authentiek, eerlijk en zelfkritisch zijn. Humor hoort daar ook bij. De preek moet in de eerste drie minuten de aandacht van de luisteraars gewonnen

hebben. De preek moet blijk geven van bekendheid met de huidige cultuur (waarvoor in beide kerken het lezen van tijdschriften werd aanbevolen). De taal van de buitenkerkelijke moet gesproken worden. Er moet een stuk apologie in verweven zijn. Er moet duidelijk worden dat het geloof 'werkt'

het creatief benutten van de talenten die in je gemeente aanwezig zijn

omdat het waar is. De preken moeten mensen durven uitdagen. Nog een criterium mag hier niet ongenoemd blijven, de prediker wordt geacht een juiste houding tegenover het Evangelie aan te nemen. Dat betekent volgens Lee Strobel dat de harde, moeilijke onderdelen zoals over zonde en berouw er niet uitgelaten mogen worden, of in meer algemene zin dat het

Evangelie wel vertaald maar niet vervormd dient te worden. Als de kritiek van Greg Pritchard op Willow Creek – er zou een verwaterd evangelie verkondigd worden en zonde zou onderbelicht blijven – op waarheid berust, dan lijkt me Willow Creek bij uitstek de gemeente die zich hierdoor laat corrigeren (zoals ze in het verleden al eens gedaan heeft).

Samen met vrijgemaakten

De beide bezochte kerken stonden, zoveel mag duidelijk zijn, garant voor een bijzonder inspirerende reis. Toch heeft ook het contact met mijn vrijgemaakte reisgenoten mij enthousiast gemaakt. Toen ik mijn eigen vader telefonisch verslag deed van de reis vroeg hij in reactie op mijn enthousiasme verschrikt: „Je wordt toch niet vrijgemaakt?!” Zo'n vaart zal het niet lopen. Maar de eenheid die we in Amerika ervoeren was toch verbluffend. Helemaal nu ik als predikant van Rijsbergen extra bescheiden verwachtingen koesterde. Misschien dat

Snippers uit Afrika

Tussen Janmaat en Sinjeuren

*Vreemd toch dat je terugkij-
kend op de verhouding
Nederland en Zuid-Afrika, het
gevoel bekruipt steeds tus-
sen de wal en het schip te
hebben gezeten, beknelde tus-
sen twee elkaar uitsluitende
standpunten.*

Kwam je uit Zuid-Afrika terug in Nederland, dan werd je het vuur na aan de schenen gelegd met de vraag: die apartheid daarmee ben jij het toch ook niet eens, nietwaar?
Nee, zei je dan, helemaal niet, maar het is toch ook niet zo gemakkelijk als jullie wel denken.

Men heeft in Zuid-Afrika de verkeerde oplossing op de goede vraag of zo verschillende volken en culturen wel zo makkelijk samen kunnen leven. Ach, zei men dan wel in het goede vaderland: geloof je eenmaal samen in de Here Jezus, dan wordt dat alles zoveel makkelijker.
Nee, antwoordden wij dan, geloof heft je thuiscultuur niet op.

Gingen we dan naar Zuid-Afrika terug waar we weer de prae-incarnaties van Janmaat tegenkwamen, dan hadden we als zendelingen wel het gevoel weer in een andere huid te moeten kruipen.

Ras en cultuur zijn verdelende factoren, door God geschapen, zeiden die prae-incarnaties, wat God gescheiden heeft, mogen wij niet vermengen. Nee, zeiden wij dan, nog maar net bekomen van de gesprekken met de Nederlandse sinjeuren: het is toch niet zo makkelijk als jullie denken want God heeft één mens gemaakt die nog niets eens een cultuur ontwikkeld had, een mens op God betrokken; en toen er later meer mensen kwamen met verschillende culturen en talen was dat heus niet zo'n zegen.

Je blijft altijd welke taal je ook spreekt en welke cultuur je ook inademt, mens op God betrokken. Er zit een inherente eenheid in het menselijk geslacht.

Nu, zo vele jaren verder, heb ik wel eens het gevoel nog steeds beknelde te zitten; alleen maar, er wonen nu Janmaats in Nederland van wie ik geluiden opvang die ik vroeger wel hoorde uit de mond van diens prae-incarnaties uit Zuid-Afrika: „die lui uit Suri-

name en Ghana moeten maar liever hun eigen wijken en scholen houden. Ze zijn niet accommodaatbaar in onze eigen samenleving”.

Ga ik dan weer terug naar Zuid-Afrika en luister ik naar wat de heren-politici daar te zeggen hebben over de bouw van één nieuwe natie uit al onze volken, over het terugdringen van eigen talen, over het bagatelliseren van etnisch gevoel en cultuur-verschillen, over de verzoenende waarde van één taal, het Engels, dan heb ik het gevoel dat ik vroeger ook al eens zoiets gehoord heb en wel uit de mond van Nederlandse sinjeuren.
De heren-politici in Afrika zijn als het ware de post-incarnaties van de Nederlandse sinjeurs van vroeger zoals er Janmaats van Afrika zijn doorgeschoven naar Europa.

Misschien is het wel het lot van iemand die graag tot Afrika en Europa tegelijk wil behoren, voortdurend in de knel te moeten zitten.
Het is verwarrend; hoewel de geschiedenis maar weinig varianten lijkt te hebben, zijn het de rolspelers in de geschiedenis die steeds van positie veranderen.

*J. Vonkeman,
Richmond, Zuid-Afrika*

samen over de grenzen andere kerken bezoeken het geheime recept is. Misschien dat gesprekken over leerkwesties en de Dordtse Leerregels het vruchtbaarst zijn wanneer ze in een Amerikaans eetcafé gevoerd worden. Misschien dat de over en weer gemaakte grappen het mogelijk maakten om de zaken in hun perspectief te zien. Misschien dat aan de frontlinies van Gods kerk de gelederen zich makkelijker sluiten. Tim Keller zei tegen onze groep (vrij vertaald): „In een stad als New York verdoe ik mijn tijd niet met het zwaaien met mijn gereformeerde vlag, hier moet de vlag van het christendom wapperen”. Van de houding van Tim Keller kunnen we veel leren in Nederland. Temeer daar Kellers oecumenische houding niets af doet aan zijn door en door gereformeerd zijn.

Status quo geen alternatief

Oog in oog met de tekortkomingen van onze eigen kerk moeten we concluderen dat de status quo in ieder geval geen optie is. We moeten (met behoud van het goede) dus veranderen. Nu o.a. in Amerika aangetoond wordt dat er meer mogelijk is, kunnen we onze onmacht niet meer als excuus aanvoeren. Hopelijk willen we ons daarvoor als kerk hard maken. Ook nadat de hype rondom Willow Creek voorbij is. Ook nadat alle Amerika-gangers van hun conferentie-bubbelbad-gevoel bekomen zijn. Om Jezus wil.

Zie ik haar wel?

Jeannette
Westerkamp-Stegeman, Houten

Op de onlangs (2 oktober) gehouden vrouwen-contact-dag te Zwolle hield Jeannette Westerkamp onderstaande toespraak. Op verzoek publiceren we deze toespraak. Jeannette vraagt zich in deze toespraak af wat we moeten doen om de ander te zien en wat we daarna moeten doen. „Wat zou God zien in deze mens, wat zou God me in hem of in haar willen geven?”

De ander. Zie ik haar wel?
De ander die ik niet of nauwelijks ken.
Zie ik haar wel, of loop ik direct door naar wat bekend is?
En de ander die ik regelmatig tegenkom, zie ik haar wel?
Of houd ik haar op een afstandje door de ruimte tussen ons vol te praten?
Wat moet ik doen om haar te zien?
Wat moet ik doen als ik haar zie?
Wil ik haar eigenlijk wel zien?
Waarom zou ik haar willen zien?

Zo verschillend

We zijn allemaal zo anders, zo verschillend.
Ook in ons omgaan met anderen.

We hoeven ons niet te vergelijken met elkaar.

Een hand vergelijkt zich toch ook niet met een voet?

De een kan zomaar een praatje maken, de ander kan dat niet. Haar moet je eerst beter leren kennen en dan kan ze eindeloos luisteren als geen ander.

Een derde ziet dat je koffie nodig hebt of oppas voor je kind.

Een vierde kan haast ongemerkt een gespannen moment doorbreken met een grapje.

Laat niemand hier vertrekken met een verlamdend schuldgevoel:

Eigenlijk.... moet ik van alles dat ik niet kan.

We zijn verschillend maar allemaal hebben we anderen nodig.

Zonder ander geen gesprek, geen meeleven, geen feest, geen liefde. En toch zijn anderen ook gevaarlijk.

Als we de ander ontmoeten, ontmoeten we ook onze eigen angst.

We kijken als het ware in die akelige zonnebrilletjes waarin je alleen jezelf ziet i.p.v. de ogen van de ander.

Wat zou ze van me denken? Hoe zie ik eruit?

Wat zou ze van me moeten? Kan ik dat waar maken?

Ik voel me zo klein naast haar. Ik voel me zo boos van binnen.

Als we de ander ontmoeten, ontdekken we ook onze eigen behoeften.

We zoeken naar iemand die onze verhalen aanhoort

of naar iemand die ons een goed gevoel geeft

of naar iemand die onze hulp gebruiken kan, zodat we ons waardevol voelen.

Maar zie ik haar wel? Wat zij te geven heeft en wat zij nodig heeft?

Onze bekleding

Na de zondeval trokken Adam en Eva kleren aan.

Ze voelden zich bloot, onbeschermd, onveilig.

„Laat je niet kennen, geef je niet bloot”, zegt de wereld.

Vijgenbladeren en dierenhuid, katoen, wol, van alles is er op gevonden.

We hebben nog iets beters. „Bekleed u met Jezus.”

Als we Jezus erbij laten kijken we voorbij die spiegelzonnebril naar God achter de ander. Dan hoeven we onze eigen naaktheid niet te bedekken, dat doet hij.

„De kortste weg van mij naar de ander is via Jezus.”

Met God erbij krijgen we ruimte en dan is de kunst: die ruimte te benutten en ruimte te laten.

Kijken b.v.

Het kleine kind in de trein dat iedereen aankijkt zelfs de nurkse meneer aan de andere kant van het pad glimlacht en krijgt iets liefs, eventjes.

Elkaar gewoon even aankijken, niet vanuit de ooghoeken, maar nieuwsgierig als een kind.

Wie ben jij, hoe voel jij je vandaag?

Misschien kunnen we het eens oefenen gewoon elkaar even aankijken, een tel of drie, en niks zeggen.

Luisteren.

Geen eigen verhaal beginnen n.a.v. dat van de ander.

Geen adviezen gaan geven.

Geen problemen proberen op te lossen.

Gewoon luisteren en iets vragen om te

„De kortste weg van mij naar de ander is via Jezus”

kijken of je het goed begreep. „Wie was er nou ziek?”

Ook onder de woorden door luisteren:

„Je bent het zat, hè?”

of: „Wat zal jij blij zijn.”

De ander verder helpen „Wat ga je nu doen?” „Hoe blijf je rustig in zulke omstandigheden?” „Hoe ga je het je man vertellen?”

Als iemand u een probleem vertelt, heeft ze waarschijnlijk al tientallen oplossingen overwogen.

Het helpt als ze die eens op een rijtje kan zetten door ze hardop uit te spreken.

Dat helpt veel meer dan adviezen.

Tenslotte als alles op een rijtje staan zien we misschien mogelijkheden

waar de ander niet aan gedacht heeft.

Niet meer zo bang

Zo open leren kijken en luisteren verlost ons van veel kramp en het schept ruimte, voor de ander en voor God.

Niet meer zo bang zijn dat we het goede weerwoord niet weten „Heer wat vindt U ervan?” bidden we zachtjes, of samen hardop als het kan.

Niet meer zo bang zijn voor de ander.

„Heer wat gebeurt er met me? Hoe kijkt U naar haar? Ze doet me zeer?”

Niet meer zo hard lopen voor een ander voor we zeker weten wat er wel en niet van ons gevraagd wordt.

Met Jezus erbij zijn we ons minder bewust van ons zelf.

Zoals iemand die geliefd en mooi gevonden wordt door haar man zich ook geliefd en mooi voelt, en daar anderen niet voor nodig heeft.

Zoals een kind dat weet dat het er wezen mag, en de meest nurkse mensen vriendelijk aankijkt en contact maakt.

Om de ander echt te kunnen ontmoeten moeten we naar ons zelf luisteren en ons zelf leren kennen.

Om dichtbij te durven komen, mogen we ons bewust worden van Jezus die er ook bij is. Met Hem erbij kunnen we echt kijken naar de ander en echt luisteren.

Probeert het maar eens.

Elkaar even aankijken. Echt kijken. En dan zeggen „Leuk dat U/jij er bent”

In de ander ontmoeten we tenslotte ook de Maker.

Iedereen is uniek.

Sommige mensen lijken in niets op mij, maar ze hebben wel dezelfde Vader als ik.

Als ik hen leer kennen, leer ik ook mijn Vader beter kennen.

Bovendien zijn er momenten, heilige momenten, dat God mij in de ander tegemoet komt.

Het verlossende woord, een arm om mij heen, ogen die me zo aankijken dat alles ineens anders lijkt.

Alleen daarom al is het de moeite waard te kijken wie naast me staat, of achter me, of zelfs tegenover me.

Een verhaal uit China

P.J. van Kampen, Ede

Toen ik een jaar geleden in Hongkong verbleef, sprak ik daar met iemand die veel studie maakte van de manier van preken, in de hele wereld. Een van zijn stellingen was: er moet meer in de vorm van 'gelijkenissen' worden gepreikt! Op die wijze zal het gehoor zich sneller de vraag stellen: wat wordt er met dit verhaal eigenlijk bedoeld? Predikers leggen te snel bedoeling en toepassing van een Bijbelgedeelte aan de gemeente voor. Ons verkondigen van de Boodschap moet minder geijkt. Toen ik hem om een voorbeeld van deze door hem bepleite aanpak vroeg, gaf hij dit (waar-gebeurde) verhaal. Het vond ongeveer tien jaar geleden plaats in China. Wie bijbehorende Bijbelgedeelten wil lezen, wordt verwezen naar Genesis 1, Genesis 9 en Marcus 4.

Ik wil het verhaal vertellen van Li Qua Zjao die in zijn stad Loyang bekend stond als 'Meneer Vijftien procent', vanwege de uitzonderlijk hoge rente die hij altijd voor alles rekende. Hij was een handelaar op de zwarte markt, berucht om zijn hard en onbuigzaam zaken-doen. Hij verdiende het meeste geld met het smokkelen van oude beelden en andere vondsten die in zijn stad Loyang boven de grond kwamen; dat is namelijk een keizersstad geweest, twaalfhonderd jaar geleden. Een van de beroemdste vorstelijke geslachten heeft er gewoond; er hadden toen enorme paleizen gestaan die alle verwoest waren; ze zijn met de grond gelijk gemaakt. Maar in de grond zit nog van alles; dat was overal bekend. Kostbare stukken ook, als je ze wist te vinden en de kanalen had om ze te verhandelen. Li Qua Zjao zorgde er voor dat oudheden die 's nachts opgegraven werden, veilig naar de grote havenstad Hong Kong vervoerd werden, verborgen onder lagen steenkool aan boord van binnenschepen die dagelijks de rivier bevoeren. Als ze in Hong Kong waren, bereikten ze kopers in de hele wereld, die veel geld over hadden voor die beroemde voorwerpen uit de T'ang dynastie. En zo werd hij

rijk, een van de rijkste en de meest gevreesde mensen in zijn stad.

Klopjacht op criminelen

In het reusachtige China met zijn ongehooflijk grote bevolking – 1,2 miljard – worden door de overheid geregeld campagnes uitgevoerd die maar één doel hebben: het beteugelen van de ook daar soms ernstige misdaad. Dan wordt er in één plaats of in één district een soort klopjacht op alle (echte of vermeende) misdadigers gehouden. Die worden met honderden tegelijk door de politie opgepakt, er komt 'n massaproces en de meesten ervan worden gewoon voor het vuurpeloton gezet; dat brengt of houdt de schrik bij de rest er wel weer even in! Dan valt er weer in de krant te zetten dat er opmerkelijk succes geboekt is bij de misdaadbestrijding...

Li Qua Zjao vernam op een slechte dag via een corrupte beambte bij de politie, dat er binnenkort zo'n campagne opgezet zou worden in Loyang! Daar zou zijn naam ongetwijfeld ook bij zijn ... Voor het eerst in zijn leven werd hij echt bang! Wat moest hij doen? Hij was genoeg in zijn land thuis om te beseffen dat hij, als die campagne er ook inderdaad zou komen, geen schijn van kans zou maken om de dans te ontspringen! Niemand zou voor hem een goed woord doen. Hij was bekend als de bonte hond. Hij was berucht en gevreesd. Hij had meer vijanden dan vrienden...

Wat voor zin?

Toen voor het eerst dacht hij na over de toekomst en hij werd haast godsdienstig! Hij dacht na over de zin van het leven, iets dat hij nog nooit eerder gedaan had. Omdat in de communistische staat er weinig mensen over waren, die openlijk godsdienstig waren, ging hij tenslotte naar een oude Chinese priester van wie bekend was dat hij in een God geloofde. Hij was een Roomskatholieke priester, die vroeger jarenlang in de gevangenis gezeten had, maar was vrijgekomen en leefde in bijna totale afzondering diep in de bergen. Hem ging Li Qan Zjao opzoeken en het leek er even op dat hij het met die man goed getroffen had. De priester zei echter iets raadselachtigs: „De enige God die ik ken is de God die spreekt, die huult en die slaapt!” Toen hij dat hoorde, dacht Li: „Dat lijkt me niet de God die ik zoek!” Maar de

ander vroeg: „Wat voor God zoek je eigenlijk?”

De God die spreekt

Daar moest Li eens even over nadenken, maar toen zei hij: „Ik zoek een God die groot is! Een God die mijn problemen voor me kan oplossen. Ik ben echt uitgekeken op de traditionele Chinese goden, want ze lijken me te klein voor wat ik zoek! Ze zorgen eigenlijk niet genoeg voor de wereld. Ik wil een God die groot is en aan Wie je wat kan overlaten!”

Daarop zei de oude man: „Dan wordt het tijd dat je kennis maakt met 'de God die spreekt'! Schaf een Bijbel aan, lees dan het eerste hoofdstuk en je merkt wel wat ik bedoel.” Li scharrelde op de zwarte markt een Bijbel op en begreep meteen wat de oude man bedoeld had. In dat eerste hoofdstuk kom je immers steeds weer datzelfde refrein tegen: „En God zei!” Hij besepte

„De enige God die ik ken is de God die spreekt, die huult en die slaapt!”

dat God had gesproken en dat daarom de hele aarde ontstaan was. De bergen waren door Gods hand omhooggestuwd, de bossen hadden zo zich uit de aardbodem ontworsteld, de zeeën hadden hun enorme watermassa's gekregen. Het was allemaal gebeurd door de God die zijn Woord had gesproken. Li dacht: „Ongehooflijk! Hij heeft er niet eens zijn hand voor hoeven uitsteken!” Dat een God zo'n beheersing over het heelal kon hebben... Daar was hij een tijdlang heel tevreden mee.

De God die huult

Toen maakte hij wat beroerds mee. Een van zijn vriendinnen gaf hem een nogal ellendige opdracht. Ze had een kind gekregen en dat was helaas een meisje! (Nu moet je weten dat men in China per echtpaar maar één kind hebben mag; dat is een hardvochtig beleid dat verdere overbevolking moet tegen gaan.) Omdat ze per se als enig kind géén meisje wilde – ook dat is een gevoel dat je in heel China tegenkomt – had ze het kind eigenhandig gewurmd en of Li Qan Zjao met zijn

vele contacten ervoor wilde zorgen dat dat lijke verdween? Zo stond Li op een donkere nacht alleen in een veld en dumpte het kind zonder meer in een drooggevalle put. Toen hij naar de sterren keek, dacht hij: „Dit is een harde wereld. Het kan best zijn dat God de wereld eens mooi heeft gemaakt. Geeft Hij nog steeds om deze wereld?”

Dus vertrok hij weer naar de oude man en zei: „Het is hier wel allemaal heel vredig en stil, maar ik woon in de stad en daar is het heet en het stinkt en mensen maken elkaar af. Hebt u daar een antwoord op? Geeft God echt om ons of heeft Hij ons in de steek gelaten?” De ander zei: „Het wordt tijd dat je de God leert kennen die huilt!” Lees vooral door. En zo las hij al gauw het verhaal van Noach, Genesis 6 tot 9. Hij begreep het eerst niet goed en dacht: „Misschien is het wel een soort Symbool. Bedoelt die oude man te zeggen dat God boos was, dat zijn tranen de regen zijn die alle kwaad wilde laten sterven? Hij houdt zo van de wereld dat Hij iedereen naar het leven staat die iets slechts met de wereld wil gaan doen. Hij houdt zo van de wereld dat Hij 't toch nog een nieuwe kans wil geven – door het water heen.” Dat troostte hem een beetje en hij las weer door.

De God die slaapt

Toch viel het lezen hem niet zo mee. Hij las over Gods verbond en over goede of slechte koningen. God strafte sommigen, maar Hij zegende anderen. Hoe moest hij dat uitleggen? Toen kwam er een contact bij hem die zei: „Er is hier iemand uit Beijing; hij werkt bij de Veiligheidsdienst. Hij heeft een lijst bij zich van mensen die terechtgesteld moeten worden. Jouw naam staat bovenaan!” Daar schrok Li natuurlijk hevig van; omdat hij nu eenmaal de Bijbel aan het lezen was, ging hij er toch mee door, maar de inhoud beviel hem hoe langer hoe minder. Hij kreeg de indruk dat God eigenlijk behoorlijk bloeddorstig was. Hij dacht: „Deze God is niet beter dan alle goden die ik al kende. Hij is ook uit op mijn bloed! Hij zal me bepaald niet helpen, nu ik in een anti-corrupciecampagne opgepakt ga worden!” Dus ging hij nog eens naar de oude man en vroeg: „Zeg, staat die God van u wel écht aan mijn kant? Ik heb heel veel gedaan waar ik spijt van heb, maar ik krijg niet de indruk dat Hij veel mededogen met me heeft. Hij wil, geloof ik bloed zien; het laatste woord bij Hem is gerechtigheid.” De oude man zei: „Dan wordt het tijd te

gaan lezen over de God die slaapt”. En hij wees hem op de passage in Marcus 4: Jezus die aan boord van een schip is gegaan en de storm kalmeert. Li kende dat soort verhalen wel – de Boeddha of Confucius of een andere Chinese wijze hebben ook wel soortgelijke dingen gedaan in de Chinese verhalen. Toch was er iets wonderlijks aan dit verhaal. Jezus sliep! Wat zat daar

Maar de storm deed hem geen kwaad

achter? Als Hij inderdaad timmerman was, een landrot, dan had Hij alle reden om enorm in zijn rats te zitten bij zo'n geweldige storm. Als die ervaren vissers, die elke dag op zee hun leven waagden, geen cent meer voor hun leven gaven, hoe was het dan toch mogelijk dat zo'n landrot in slaap kon vallen en blijven slapen? Dit was een bulderende storm! Was Hij alleen maar moe? Er moest een andere reden zijn waarom Hij lag te slapen...

Dezelfde!

Toen viel hem op dat de leerlingen door Jezus verweten werd dat ze bang waren geweest. Maar wat kon je anders verwachten? Dat was toch het meest vanzelfsprekende in de wereld? Hoe kon je in zo'n situatie geen angst hebben? Als je wil overleven, moet je voor de zee ontzag hebben! Waarom werd dan verweten dat ze bang waren geweest? Die vraag liet hem niet los. Toen herinnerde hij zich plotseling een vers uit het verhaal van de Zondvloed, waar staat dat God een wind liet komen die de wateren bedaarde en hij besefte opeens: „Maar het gaat om dezelfde God! Die wind en golven gemaakt heeft, die lag ook in die boot. Daarom was Hij niet bang!” Omdat Hij God was, was het voor Hem het meest simpele zaak in de wereld om de storm die Hij zelf gemaakt had bevelen dat die moest gaan liggen. Daarom lag Jezus natuurlijk te slapen... Hij hoefde helemaal niet bang te zijn...”

Bij mij in de boot

Die gedachte ontroerde hem. Hij begreep iets van het grote dat God hem zo kon liefhebben. Hij probeerde de stad te ontvluchten maar hij werd ontdekt en opgepakt. Na een proces van een week, werd hij ter dood veroordeeld. Eerst moest hij de gevangenis in. De oude priester hoorde het relaas en zocht hem in het gevang op.

Ze konden tussen de tralies door toch met elkaar spreken. De priester vroeg: „Heb je met de God kennis gemaakt die slaapt?” En Li Qan Zjao zei: „Ja, Hij zit bij mij in de boot. De storm zal me daarom geen kwaad doen.” Ongeveer een week later werd Li Qan Tzao uit de cel gehaald, op een grauwe morgen. Men zette hem, samen met vijf anderen, tegen de muur. Het vuurpeloton schoot een salvo op hem leeg. Een bulldozer schoof zijn lijk in een graf dat tevoren was gegraven. Maar de storm deed hem geen kwaad.

NB Met excuus naar Chinese vertellers die de inhoud misschien heel anders hadden weergegeven.

Kruimels van de tafel

Open kraan

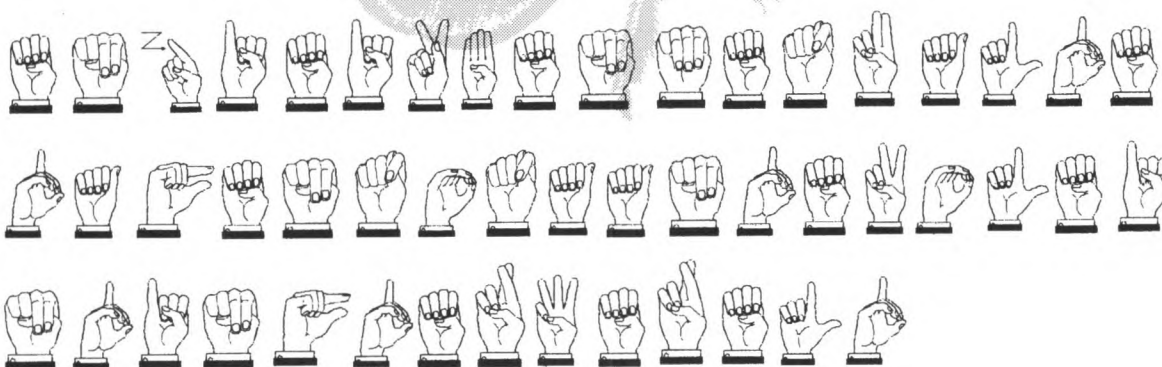
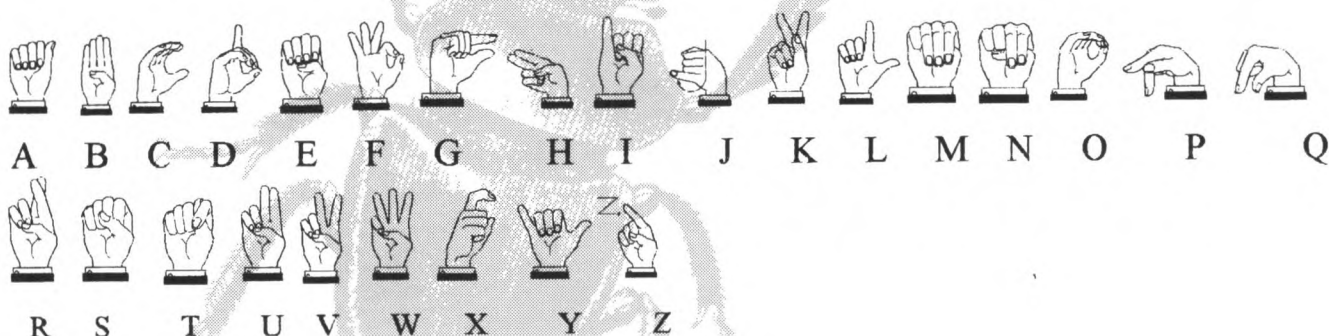
Er wordt wel eens gestreden over de vraag of het één keer Pinksteren geweest is of dat Pinksteren zich herhaald heeft en zich nog herhalen kan. Voor mijn besef is dat een weinig zinvolle probleemstelling. Natuurlijk is het maar één keer Pinksteren geweest, want de Pinksterdag is het begin van een nieuwe periode, het tijdperk van de Geest. Een periode begint altijd maar één keer. Eenzelfde periode kan niet twee of drie maal beginnen. Ook het begin van een nieuw jaar is niet herhaalbaar. Precies zo is het ook maar één keer Pinksteren geweest. Het tijdperk van de Geest heeft maar één begin. Maar wie daaruit zou concluderen dat de Heilige Geest slechts eenmaal kon worden uitgestort, op de Pinksterdag en daarna nooit meer, laat een grote hoeveelheid bijbelse gegevens buiten beschouwing. Het boek Handelingen laat duidelijk zien, dat de Heilige Geest na Pinksteren nog herhaaldelijk is uitgestort, bijvoorbeeld op de gelovigen in Samaria (Hand. 8), op Cornelius met zijn bloedverwanten en vrienden (Hand. 10) en op de discipelen van Johannes de Doper in Efeze (Hand. 19). Pinksteren zelf, als begin van het tijdperk van de Geest, wordt niet herhaald. Daarom komen we de tekenen van vuur en storm die dat begin markeren, in het vervolg van het boek Handelingen ook niet meer tegen. Maar wat op de Pinksterdag gebeurt, is wel voor herhaling vatbaar, namelijk het geven van gaven door de verhoogde Christus en de uitstorting van de Geest. Dat ligt eigenlijk ook voor de hand. Want Christus draait de kraan niet open om hem dan voorgoed weer dicht te draaien. Neen, Hij laat de kraan openstaan. Het openzetten van de kraan wordt niet herhaald, maar het water blijft wel stromen.

M.R. van den Berg, Assen

Voor de kinderen

Hieronder vind je het Engelse handalfabet zoals deze gebruikt wordt door mensen die doof zijn. Met deze handen kun je de oplossing van de puzzel vinden. De oplossing is een tekst die ook voor iedereen een troost is in het jaar 1998. Ik wens jullie een gezegend 1998 toe.

De oplossing van de vorige keer was: Zij kwamen Jezus eer bewijzen.

G. Wijkhuizen-van Vuuren

Tussen kerk en keuken

Tijd

Tijd is een vreemd iets, vindt u niet? Ja, als het tegen de jaarwisseling

loopt, krijg ik altijd filosofische neigingen.

Het weer in december, meestal druilerig en donker, werkt mee aan dit verschijnsel. Als het maar even begint te schemeren, gaan bij ons de kaarsen aan en mijmer ik er op los. Zon in december gooit wat mij betreft roet in het eten.

Als het KNMI een hogedrukgebied aankondigt, word ik meteen knorrig. Vooral zon om vier uur vind ik vreselijk. Dan krijg je dat valse licht in de kamer dat precies laat zien waar niet afgestoft is. In plaats van mijmeren moet ik dan stof afnemen en ik verzeker u dat er niets verheffends is aan

dat gewapper met een gele katoenen lap.

Gelukkig kwam ik wat het weer betreft dit jaar ruimschoots aan mijn trekken. Buiten regende het vandaag pijpenstelen, het was plezierig donker in de kamer en het kaarslicht scheen mild op een tafeltje in de hoek. Ik leunde achterover in mijn stoel en dacht: „TIJD, wat een vreemd iets is tijd toch.” Niet een helemaal originele gedachte, dat geef ik toe, maar toch... een tikje wijsgerig is het wel.

Niet waar... ik, als schrijfster, zit in het oude jaar en moet nog oliebollenbakken en u, als lezer, leeft al in het nieuwe jaar en piekert erover hoe u

die paar bollenkilo's er weer af moet krijgen.

Vreemd toch? Tussen u en mij zitten op dit moment twee weken en twee kilo!

Tja... TIJD. Een kwartier. Wat is nu een kwartier in de tijd. Niets toch? Maar in een wachtkamer bij een dokter lijkt het alsof je een uur tussen de kwalen zit en in de file bij de kassa van de supermarkt duurt een kwartier ook tamelijk lang. Als ik luister naar mooie muziek daarentegen, is een kwartier als een knip met de vingers. (Ik bouw het niveau van mijn overpeinzingen langzaam op, dat merkt u zeker wel.)

Tijdens dat kwartier bij de kassa heb ik me trouwens best geamuseerd. Voor mij in de rij stonden drie mensen die bij elkaar hoorden: een echtpaar en een zuster van de man. Dat schoot in ieder geval op. Welwillend keek ik hoe ze een kar vol laadden en zette vervolgens mijn spullen op de lopende band: groenten, twee pakken spliterwten, een in cellofaan verpakt varkenshieltje en een rookworst.

De man bekeek mijn boodschappen. „U gaat zeker snert koken?” merkte hij op.

Ik knikte, want met die ingrediënten maak je uiteindelijk geen Boeuf Stroganoff.

„U weet tenminste hoe je snert moet koken”, prees hij.

„Mijn vrouw kan er niks van. Mien, kijk eens. Dat mens hier weet tenminste hoe ze snert moet koken. Lekker met een been erin.”

Zijn vrouw keek hem uitgesproken koel aan. „Ik mot geen poten in mijn snert”, zei ze gedecideerd en wendde zich afkerig af.

Hij haalde zijn schouders op. „Hoor je dat nou?” zei hij vertrouwelijk tegen mij. „Ik ga van 'r af ook!”

De zuster bemoeide zich er mee. „Hé Mien, ze zijn toch gewassen,” suste ze.

Ik schoot in de lach en oogstte daarmee ook een koele blik.

„Ik doe er normaal geen bot in hoor,” vermeldde ik solidair.

„Zo!” zei de vrouw triomfantelijk.

Hij haalde zijn schouders op. „Allemaal één pot nat.”

Even later liepen ze voor me uit op het plein. Het echtpaar innig gearmd. De vrede leek weer getekend. Gelukkig, want in deze tijd van het jaar maak je geen bonje.

Dat zou pas echt snert zijn!

Margreet Maljers-Kroes, Alkmaar

Persschouw

De kloof

Over de uitkomsten van het grote EO-onderzoek 'De Boodschap en de kloof' is in de afgelopen weken en maanden heel wat gezegd en geschreven. Zelf had ik me in oktober en november in Opbouw ook min of meer met dit onderwerp beziggehouden, in drie artikelen over 'Vragen en antwoorden' – met meer vragen trouwens dan antwoorden; en misschien moet dat ook wel: om de goede antwoorden te vinden, zullen we als kerk(en) eerst (weer) moeten leren de goede vragen te stellen.

Dat kon op dit moment wel eens onze opdracht zijn: om niet gelijk met alle mogelijke (prachtige, Gereformeerde) antwoorden aan te komen, maar eerst heel goed te luisteren naar wat nu eigenlijk de vragen zijn; de vragen van de mensen om ons heen, van de jongeren, en vaak ook de vragen die diep in ons eigen hart leven.

Terug naar 'de Boodschap en de Kloof'. In het Christelijke Gereformeerde 'Kerkblad van het Noorden' van 28 november 1997 vond ik een persoonlijke reactie op het EO-congres waar de resultaten van het onderzoek werden gepresenteerd. Schrijver ervan is S.J. Wierda, kerkelijk opbouwwerker van de Christelijke Gereformeerde kerk in Groningen. Ik neem er een gedeelte uit over, zonder verder commentaar. Vooraf slechts dit: zijn vragen zijn de mijne; meer nog: zijn vragen behoren m.i. die van ons allen te zijn!

Wierda schrijft:

Op diverse vragen weten we tegenwoordig niet meer zo goed een antwoord, terwijl we die vragen dertig jaar geleden nog met grote stelligheid durfden te beantwoorden. Vragen over de vrouw in het ambt, over de schepping, over de relatie tussen christendom en andere religies – deze thema's kwamen in het EO-onderzoek voor, maar we kunnen het rijtje gemakkelijk langer maken.

Als we de bijbel lezen en herlezen en opnieuw doordenken in onze tijd, komen er misschien andere antwoorden dan dertig jaar geleden. Dat is met name een schok voor die mensen die alles in vaste waarheden willen vastleggen.

Er is nog veel meer aan de hand. Hoe komt het dat zoveel mensen zo weinig 'beleven' in een eredienst? En dat terwijl we nota bene geloven dat er een

ontmoeting plaatsvindt met de levende God! Hoe komt het dat zoveel jongeren liever naar een praise-avond gaan dan naar een kerkdienst waar de catechismus wordt uitgelegd? Hoe komt het dat zoveel mensen zich meer opgebouwd weten door een persoonlijk gesprek over de dingen van God op een gesprekskring dan door de dienst op zondag? Natuurlijk zijn er genoeg mensen die iedere zondag weer genieten van de diensten, maar bovenstaande vragen zijn bepaald niet uit de lucht gegrepen. Hoe komt het dat de predikant een bepaalde tekst prachtig kan uitleggen, maar dat toch de boodschap niet werkelijk landt in de harten van de mensen, van de jongeren in het bijzonder? Hoe komt het dat er zo weinig vuur, zo weinig enthousiasme uitgaat van onze gemeenten, terwijl we toch een boodschap hebben van jewelste?

Nog wat over hetzelfde onderwerp. Nu niet uit een kerkblad, maar uit Visie, het programmablad van de EO. In het nummer met de programma's van 7 t/m 13 december stond een gesprek met o.a. Youth for Christ-direkteur Ed de Kam en 'onze' dominee Willem Smouter.

Ik neem daar een stukje uit over. Dat begint met een vraag van de interviewer:

„Maar verwachten we niet te veel van onze eigen actie en te weinig van Christus?”

Smouter: „Ik verwacht helemaal niets van onze eigen actie. Ik zie in mijn gemeente dat God grote dingen doet, terwijl er ook veel ellende is. Ik zie dat God concrete uitdredingen geeft. Het probleem van mijn gemeente is dat we daar nauwelijks over praten. Ik heb afgelopen zondag gebeden of God daar opening in wil geven. Diezelfde avond vertelde iemand op de jeugdvereniging over een wonder dat God in zijn leven gedaan had.

Dus ik wil helemaal niet zo nodig actieplannen aandragen. Ik ben er steeds dieper van overtuigd dat we met lege handen staan. Dat is goed voor me gepraat. Toen mijn handen leeg waren en ik me een tijd moest terugtrekken, merkte ik dat God dingen deed. Alleen moeten we de ruimte creëren om dat met elkaar in de gemeente te delen.”

De Kam: „Dat is toch te simpel. Geestelijk gezien ben ik het helemaal met je eens. Maar ik denk dat er twee dingen tegen elkaar uit worden gespeeld. Wij moeten bidden alsof alles van God afhangt en we moeten werken alsof het allemaal van jou afhangt. Die twee

dingen kun je niet losmaken. Uiteindelijk geloof ik dat God Zijn spoor trekt, maar je kunt nooit je eigen verantwoordelijkheid loslaten."

M.H.T. Biewenga, Emmeloord

Kerknieuws

Beroepen/Intrede/Afscheid

Beroepen door 's-Gravenhage:
ds. G. Bronsveld te Ede

Adressen

NGK Rijsbergen

Nieuw adres is: ds. P.G. Sinia: Kla-
roenring 193, 4876 ZE Etten-Leur, tel.
076-5014842

Overig nieuws

Diensten in Doetinchem/Velp

Vanaf 11 januari 1998 zullen de ere-
diensten van de NGK van Doetin-
chem/Velp op zondagochtend gehou-
den worden in Kerkcentrum 'De
Schoonenberg', Van Waldeck Pymont-
laan 4 in Velp, tel. 026 3634064. De
aanvangstijd blijft half tien. De middag-
of avonddiensten in Doetinchem blijven
onveranderd in 'Het Anker'.

Onder andere(n)

**Ds. P.A. Strating op
Reformatorische studieavond**
Op donderdag 22 januari organiseert

de Commissie Reformatorische Stu-
dieavonden in de Nederlands Gerefor-
meerde Kerk, Oranjelaan 62 in Rijs-
wijk, een samenkomst waar
ds. P.A. Strating, NG-predikant te Rijs-
wijk, zal spreken over 'Is twijfel inhe-
rent aan het geloof?'.

Twijfel is ontegenzeggelijk een trefwoord
als de periode van de Tweede
Wereldoorlog in godsdienstig opzicht
moet worden gekenmerkt.

Als het aankomt op binding aan de
Bijbel en aan de gereformeerde con-
fessie is veel van zijn plaats gescho-
ven.

Dat heeft in de kerken een sfeer van
twijfel en onzekerheid opgeroepen. Is
twijfel eigenlijk zonde of inherent aan
het geloof?

Over die probleemstelling houdt
ds. Strating een inleiding.

Er wordt om acht uur begonnen.

Romeinen 8:18-21

Op tweede Kerstdag 1997 is, na een zwangerschap van vijf maanden,
ons kindje geboren.

We hebben hem de namen

Hielke Geert

gegeven.

Als gezin hebben we samen onze Hielke begraven op 30 december.

Menko en Henriëtte Biewenga
Menke, Sjaak, Anko

Israël-reis

van 21 april tot 4 mei 1998

reisleader:

ds. Willem Smouter

gids: Yaacov Nof

voor een intensieve kennis-
making met het land van de
Bijbel, zakelijk verzorgd
door ISROPA reizen.

Reisbeschrijving en nadere
informatie bij

W. Smouter

Mecklenburgstraat 36

3621 GP BREUKELEN

☎ (0346) 262542.

CARAVANS!

Te huur in
Noord-Italië

LAGO-MAGGIORE

Voor seizoen
nog plaats van
25 april tot 13 juni

DEN HERTOEG

Gratis infomap

Bel: 038-
4214737

28-06 t/m 16/08:

Predikanten gevraagd!

Weet je wat verstandig is? Eerst een
jaar studeren aan de EH, vóór je de stap
zet naar HBO of universiteit. Want het EH-
Basisjaar laat een leven lang indruk achter. Dankzij het
veelzijdige lesprogramma, waarin principiële vorming en
praktische vaardigheden elkaar afwisselen. Meer weten?
Vraag de studiegids aan met onderstaande bon!

De eerste stap: vraag de gids aan!

BON	Ja, ik wil meer weten over de EH. Stuur mij de infogids.
	Naam:
	Adres:
	Pc en plaats:
Bon opsturen naar: Antwoordnummer 151, 3800 VB Amersfoort	
Opb.	

